

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE
„CAROL I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Dr. Petre DUȚU

**MISIUNILE STRATEGICE
ALE ARMATEI ROMÂNIEI ÎN CADRUL
ALIANȚEI NORD-ATLANTICE**

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE
APĂRARE „CAROL I”
București, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUȚU, PETRE

Misiunile strategice ale armatei României în cadrul alianței nord-atlantice / dr. Petre Duțu. - București : Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2012

Bibliogr.

ISBN 978-606-660-000-2

355.4

© Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate Universității Naționale de Apărare „Carol I”

- *Lucrarea a fost discutată în ședința Consiliului Științific al CSSAS*
- *Responsabilitatea privind conținutul revine în totalitate autorului*

ISBN 978-606-660-000-2 (on-line)

Cuprins

Introducere	6
Capitolul 1. Statutul internațional al NATO	8
1.1. Scopul înființării NATO	8
1.2. Evoluția NATO în perioada post-Război Rece.....	18
Capitolul 2. Integrarea României în Alianța Nord-Atlantică	23
2.1. Procesul de transformare în timp a NATO.....	23
2.2. Extinderea NATO prin primirea de noi membri.....	28
2.3. Procesul integrării României în Alianța Nord-Atlantică	33
2.4. Indicatori ai integrării Armatei României în Alianța Nord-Atlantică	48
Capitolul 3. Paleta misiunilor Alianței Nord-Atlantice	51
3.1. Considerații privind misiunile NATO.....	51
3.2. Misiuni actuale și viitoare ale NATO.....	53
3.3. Corelația între misiunile și Conceptul Strategic NATO.....	58
3.4. Implicarea Armatei României în îndeplinirea misiunilor NATO.....	62
Concluzii și propuneri	65
Bibliografie	67
Anexe	69

ROMANIAN ARMY STRATEGIC MISSIONS WITHIN NATO

Introduction • NATO's international status * Purpose of establishing NATO * NATO developments in the post-Cold War period • **Romania's integration into North-Atlantic Alliance** * The process of NATO transformation * NATO enlargement * Romania's integration process into NATO * Indicators of integration of Romanian Army into North-Atlantic Alliance • **NATO missions range** * Considerations on NATO missions * Current and future NATO missions * Correlation between NATO missions and Strategic Concept * Romanian Army involvement in carrying out NATO tasks • **Conclusions and proposals • Bibliography • Appendices**

Abstract

Nowadays, national, regional and international stability and security must face both challenges of conventional risks and threats and new ones, arising from the complexity, dynamism and fluidity of global security environment.

Faced with this situation, the international community has been active in recent years, adopting control measures as far as possible, to ensure stability and peace in the world. In this respect, appeal was made to NATO, as politico-military organization, possessing the political and military means able to restore peace or even to impose it, as well as to properly manage crises around the world.

NATO, at the UNO request, as well as on its own initiative, has constantly assumed, respecting international law, in an active and responsible way, a series of tasks on collective defence and international security. To this end, NATO adapted

its conception, means and modalities of action to frequent changes in the international security environment.

Romania participates in NATO missions under commitments accepted upon accession. Thus, Romanian military structures are present in various theatres of operations, being also ready to fulfil the mission of collective defence under Article 5 of the Washington Treaty. Some of the tasks performed by Romania outside the national territory fall into the category of strategic missions.

INTRODUCERE

Mediul de securitate internațional se definește prin complexitate, dinamism și fluiditate. Alături de riscurile și amenințările convenționale, au apărut și se manifestă noi riscuri și amenințări de securitate. Multe țări și regiuni din lume se înarmează, armele nucleare proliferază, terorismul internațional se dezvoltă și face apel la mijloace de distrugere în masă, atacurile cibernetice se înmulțesc. Toate acestea pun în pericol securitatea și stabilitatea atât în spațiul euroatlantic, cât și în afara acestuia.

În scopul adoptării unor măsuri concrete și realiste prin care aceste riscuri și amenințări să fie diminuate, NATO, organizație politico-militară, se implică activ, responsabil și constant prin asumarea unei palete largi de misiuni.

De fapt, la crearea sa, în 1949, Alianța Nord-Atlantică și-a asumat rolul de apărare a statelor membre împotriva unei agresiuni militare sovietice. Pe întreaga durată a Războiului Rece, Alianța a folosit descurajarea pentru a-și îndeplini misiunea fundamentală de apărare colectivă a statelor membre.

În perioada post-Război Rece, NATO își extinde atât paleta misiunilor asumate, precum și aria de responsabilitate în afara spațiului euroatlantic; de asemenea, își deschide porțile pentru primirea de noi membri. Concomitent, NATO cunoaște un amplu proces de transformare cantitativă, dar mai ales calitativă, ceea ce i-a permis să se adapteze oportun, flexibil, eficace și creator la mutațiile produse în mediul de securitate internațional.

România a fost admisă în 2004 ca membru al Alianței Nord-Atlantice. Dobândirea acestui statut a fost, mai întâi, rezultatul unui demers complex de pregătire a aderării și, apoi, a unui proces evolutiv de integrare propriu-zisă în NATO. Despre integrarea României în Alianță vorbesc atât implicările ei concrete în executarea de misiuni internaționale sub egida

NATO, cât și transformările pe care le-a cunoscut înainte, dar mai ales după aderarea Armatei României.

Pentru a explica ce tip de misiuni îndeplinește România în cadrul NATO, vom prezenta misiunile pe care Alianța și le-a asumat și le asumă și, fără îndoială, și le va asuma atât timp cât ea va exista. De asemenea, vom descrie succint corelația dintre misiunile asumate și Conceptul Strategic al Alianței pentru a sublinia atât deschiderea NATO spre schimbare, spre nou, cât și legitimitatea asumării a diverse roluri în materie de securitate internațională.

În opinia noastră, majoritatea misiunilor pe care România le îndeplinește în cadrul NATO sunt strategice, iar în cadrul studiului am argumentat această afirmație.

Studiul se încheie cu concluzii și propuneri referitoare la misiunile pe care România le îndeplinește în cadrul NATO.

Întregul nostru demers științific a fost centrat pe ipoteza următoare: ***cu cât România se implică mai mult în îndeplinirea misiunilor strategice asumate de NATO, cu atât statutul său internațional recunoscut este mai bun și contribuția țării noastre la securitatea regională și internațională crește.***

Capitolul 1.

STATUTUL INTERNAȚIONAL AL NATO

1.1. Scopul înființării NATO

1.1.1. Contextul general al înființării Organizației Tratatului Nord Atlantic

Analiza din perspectivă sociologică a contextului creării NATO probează că acesta se definea prin ***complexitate, dinamism, competitivitate și confruntare directă (politică, economică, diplomatică, ideologică) și indirectă (militară)*** în ceea ce privește comportamentul marilor puteri, câștigătoare ale celui de-al Doilea Război Mondial.

Complexitatea contextului rezidă în *climatul internațional relativ nesigur și într-o continuă transformare* a sa în preajma încheierii celui de-al Doilea Război Mondial și în perioada imediat următoare. Astfel, au fost organizate între marile puteri - SUA, Regatul Unit și URSS – două conferințe, mai întâi la Ialta (04-11.02.1945) pentru a se înțelege asupra gestionării ultimelor etape ale războiului, Germania fiind învinsă și Europa liberă, și apoi la Potsdam (16.07 - 02.08.1945). La aceasta din urmă s-au discutat chestiunile fundamentale: crearea ONU; administrarea Germaniei după război; despăgubirile de război convenite învingătorilor; statutul Poloniei și al Iugoslaviei; angajamentul URSS ca la trei luni după capitularea Germaniei să declare război Japoniei. Totodată, aliații decid să elimine orice urmă a nazismului și fascismului. Pe de altă parte, impreciziile Acordului de la Potsdam¹ au dat naștere în timp la interpretări diverse care vor face loc la multiple acuzații de violare a textelor făcute de către cei implicați în punerea în practică a acestui document. SUA decid să folosească bomba atomică pentru a-i determina pe

---

¹ *Context general*, http://www.nato.int/ebookshop/video/declassified/#/fr/encyclopedie/naissance_de_1-otan, p. 1.

generalii japonezi să se recunoască învinși. Astfel, la 2 august 1945 este lovită nuclear Hiroshima, iar pe 6 august 1945 este lansată a doua bombă atomică asupra localității Nagasaki. Japonia se recunoaște învinsă și capitulează la 2 septembrie 1945.

Apare astfel *necesitatea constituirii unei organizații care să-și asume rolul de a veghea asupra stabilității și păcii lumii*. La 26 iunie 1945, 50 de țări au semnat Carta Națiunilor Unite, care va intra oficial în vigoare la 24 octombrie 1945 după ce a fost ratificată de către 5 membri permanenți ai Consiliului de Securitate - principalii învingători în cel de al Doilea Război Mondial (China, SUA, Franța, Regatul Unit și URSS) - și de 45 de alte state semnatare. Spiritul de colaborare pe care îl presupunea crearea Națiunilor Unite este dublat de speranța oferirii comunității internaționale a unei organizații ce va contribui la evitarea conflictelor. Este vorba aici despre *punerea de acord între marile puteri asupra tratatelor de pace*. Deși au avut loc două conferințe – la Ialta și la Potsdam – problema tratatelor de pace nu a fost soluționată. Consiliul de Miniștri ai Afacerilor Externe, creat la Conferința de la Potsdam va primi sarcina de a elabora tratatele de pace. Acest Consiliu s-a reunit pentru prima dată în septembrie 1945 la Londra pentru a redacta tratatele de pace cu Bulgaria, Finlanda, Ungaria, Italia și România. În februarie 1947, la Paris, s-au semnat aceste tratate. Punerea de acord între marile puteri privind tratatele de pace era dificilă și aceasta întrucât interesele URSS erau divergente în raport cu cele ale Regatului Unit și ale SUA sau Franței. Printre problemele ce au cauzat ciocnirea intereselor marilor puteri menționate anterior au fost: viitorul Germaniei ocupate și al Austriei, despăgubirile de război și administrarea Berlinului. Administrarea Germaniei s-a dovedit dificilă pentru că era împărțită în patru zone administrate de Franța, URSS, Regatul Unit și SUA. Este evident că fiecare dintre marile puteri implicate aici avea viziunea sa proprie

asupra viitorului și manierei de administrare a Germaniei. Se pare că această viziune a fost puternică influențată de ideologia dominantă în fiecare țară ce avea sarcina să participe la administrarea acestei țări învinsă în război. Pe de altă parte, URSS dorea o despăgubire de război mai mare decât cea agreată din propria zonă. În plus, URSS a tăiat accesul la zona administrată de Occident, fapt care a afectat serios aprovizionarea cu materii prime a celorlalte zone. La rândul lor, SUA au tăiat livrările către URSS ca despăgubire de război din cele trei zone administrate, precum și din cele administrate de Regatul Unit și Franța. În același timp, URSS și-a amplificat preocupările teritoriale pe fondul relansării economiei pe temeiul despăgubirilor de război cerute și primite în primul rând de la Germania. Occidentul era preocupat mai mult de reintegrarea resurselor și a industriei germane în economia europeană pentru a stimula o creștere atât de necesară. Astfel s-a produs *instituirea a ceea ce s-a numit „Cortina de Fier”*.

Începând cu 1946, aliații occidentali își dau seama că URSS nu respectă acordurile semnate la Ialta și la Potsdam. Conștientizarea acestui fapt adâncește prăpastia ideologică și tensiunile între Est și Vest. În acest climat tensionat, caracterizat prin amplificarea neîncrederii între URSS și puterile occidentale, la 5 martie 1945, Winston Churchill a ținut celebrul său discurs „Cortina de Fier”², prin care s-a marcat, de fapt, debutul fenomenului ce a fost cunoscut sub numele de „Războiul Rece”, perioadă în care URSS și aliații săi s-au confruntat continuu, prin diferite metode și mijloace economice, politice, militare și diplomatice, cu SUA, Regatul Unit, Franța și nu numai.

O altă problemă a fost *ajutorul economic masiv dat de SUA țărilor occidentale și refuzat de URSS și aliații săi*. Turcia și Grecia se confruntau după încheierea celui de al Doilea

² *Context general*, http://www.nato.int/ebookshop/video/declassified/#/fr/encyclopedie/naissance_de_l_otan/contexte_general_1/, p. 4.

Război Mondial cu probleme grave. Astfel, Turcia este obligată de URSS să facă concesii în Caucaz și strâmtori. La rândul său, Grecia se confrunta cu o insurecție comunistă în contextul unui război civil. Pe de altă parte, Regatul Unit, în 1947, sistează din motive economice ajutorul militar și financiar oferit celor două țări până atunci. În acest context, la 12 martie 1947, SUA decid să sprijine Turcia și Grecia. Mai târziu, la 5 iunie 1947, SUA pun în aplicare Planul Marshall³ prin care se oferea un substanțial sprijin economic Europei. Deși toate statele europene sunt invitate să facă parte din acest plan, URSS refuză această ofertă și obligă țările din sfera lor de influență să adopte același comportament. De altfel, ca reacție, URSS creează Kominternul⁴ în septembrie 1947 urmat după 2 ani de înființarea Consiliului de Asistență Economică Reciprocă (CAER)⁵. În continuare, relațiile dintre URSS și țările occidentale se înrăutățesc, mai ales după 1948, an în care Uniunea Sovietică instalase deja regimuri comuniste într-o serie de țări din sfera sa de influență.

În acest timp apare *manifestarea unor premise ale coeziunii în Vest*. Teama reală sau imaginară a țărilor occidentale de o posibilă agresiune militară sovietică și de o eventuală extindere a regimurilor comuniste pe continent a făcut ca aceste state să se gândească la realizarea unei apărării a Europei Occidentale. În plus, ONU nu avea nici vocația și nici capacitatea de a asigura protecție militară de genul dorit de statele occidentale. De aici, conturarea ideii de asistență militară reciprocă. Astfel, la 22 ianuarie 1948, în Camera Comunelor, Ernest Bevin, ministrul Afacerilor Externe al regatului Unit a propus crearea unei uniuni occidentale sau a

³ *Le plan Marshall*, <http://www.herodote.net/evenement-19470605.php>

⁴ *Internationale communiste*, http://fr.wikipedia.org/wiki/Internationale_communiste

⁵ *Conseil d'assistance économique mutuelle*, http://fr.wikipedia.org/wiki/Conseil_d%27assistance_%C3%A9conomique_mutuelle

unui „tratat de alianță și asistență mutuală”⁶. De asemenea, apare ideea unei formule de susținere militară americană a unei federații europene pentru apărarea acesteia de pericolul militar și politic sovietic. SUA acceptă ideea cu condiția ca Europa să dovedească unitatea și implicarea sa în efortul de apărare. Procesul acesta s-a accelerat ca urmare a loviturii de stat comuniste din Cehoslovacia din februarie 1948 și a presiunilor exercitate de Uniunea Sovietică asupra Norvegiei de a semna un acord de neagresiune. Astfel, la 11 martie 1948, Ernest Bevin propune SUA un „tratat regional atlantic de asistență mutuală”. Din tratat ar face parte toate țările direct amenințate de manevrele rusești în direcția Atlanticului. Semnarea Tratatului de la Bruxelles⁷ este urmarea firească a demersurilor făcute de statele occidentale în direcția unirii eforturilor lor de apărare împotriva inamicului comun: URSS. Practic, acest Tratat de colaborare privea domeniul economic, social și cultural, precum și legitima apărare colectivă. El a fost semnat la 17 martie 1948 de Franța, Belgia, Regatul Unit, Țările de Jos și Luxemburg și a intrat în vigoare la 25 august 1948. Deși Tratatul nu prevedea decât o cooperare între părțile contractante ce se va exercita prin intermediul Consiliului Consultativ și nu stipula crearea nici unei organizații internaționale, totuși se va înființa o organizație numită *Organizația Tratatului de la Bruxelles* sau *Uniunea Occidentală*.

Dinamismul contextului creării NATO este probat de *schimbările produse în organizarea Europei de după cel de-al Doilea Război Mondial*. Practic, după 1945, Europa se vede divizată în două părți. O parte dintre state au intrat în sfera de influență a URSS și volens nolens au trecut la construcția comunismului după modelul sovietic, iar celelalte state treptat

⁶ *Context general*, http://www.nato.int/ebookshop/video/declassified/#/fr/encyclopedie/naissance_de_1-otan, p. 5.

⁷ *Traité de Bruxelles* (17 mars 1948), http://www.cvce.eu/obj/european_navigator-fr-3467de5e-9802-4b65-8076-778bc7d164d3

se organizează pentru a face față ofensivei sovietice; *constituirea Uniunii Europei Occidentale*⁸. În septembrie 1948, este creat un nou organism militar, Organizația de apărare a Uniunii Occidentale⁹ în cadrul Tratatului de la Bruxelles. Aceasta devine o reală sursă de inspirație pentru crearea NATO; *angajamentul SUA*. La 11 iunie 1948, Senatul SUA a adoptat o rezoluție ce schimba cursul politicii externe americane. Este vorba de rezoluția Vandenberg¹⁰ prin care se autoriza constituțional ca SUA să ia parte la un sistem colectiv de apărare în timp de pace. De fapt, această rezoluție a permis deschiderea discuțiilor la nivel înalt privind Alianța Atlantică; *pregătirea condițiilor propice creării NATO*. După negocierile preliminare, se trece faza următoare și anume la discuțiile pregătitoare de la Washington. Astfel, la 6 iulie 1948, SUA și statele semnatare ale Tratatului Bruxelles (fără Luxemburg) încep negocierile privind viitorul Tratat al Atlanticului de Nord.

Competitivitatea și confruntarea dintre Est și Vest sunt puse în evidență, înainte de toate, prin *împărțirea continentului european în două părți distincte*: una aflată sub influența URSS și cealaltă sub influența SUA. De altfel, competitivitatea și confruntarea dintre Est și Vest conduc, într-un fel și într-o bună măsură, la fundamentarea noii ordini mondiale de după cel de-al Doilea Război Mondial. Este vorba de bipolarismul ce va domina relațiile internaționale până în 1991, când URSS și Tratatul de la Varșovia se desființează. Pe de altă parte, confruntarea directă în plan economic, politic, diplomatic și ideologic între cele două grupări de state este permanentă. De exemplu, refuzul URSS și al statelor sale satelit a Planului

⁸ *L'Union de l'Europe occidentale, un instrument au service de l'Europe de la défense*, <http://www.france-allemande.fr/L-Union-de-l-Europe-occidentale-un,013.html>

⁹ *L'Europe affiche son unité*, http://www.nato.int/ebookshop/.../l_europe_affiche_son_unite/

¹⁰ *Vandenberg Resolution*, http://avalon.law.yale.edu/20th_century/decad040.asp

Marshall de ajutor economic a statelor europene este o dovadă a confruntării politice și ideologice între Est și Vest. În plan militar, confruntarea este indirectă, fiecare grup de state folosindu-se de țări terțe pentru a se lupta concret și, de fapt, pentru a-și experimenta diverse tipuri de armament și strategii. În acest sens, se pot da exemple diferitele războaie din Africa sau America Latină purtate între grupări militare guvernamentale și organizații paramilitare diverse. În plus, în timp, după crearea NATO, URSS împreună cu statele socialiste din Europa înființează, la 14 mai 1955, Pactul de la Varșovia având ca țări membre: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Republica Democrată Germană, România, Ungaria și URSS. Forțele acestor țări sunt plasate sub un comandament unificat sovietic. Ele au intervenit în țările membre: în Ungaria în 1956 și Cehoslovacia în 1968.

De asemenea, în plan economic, URSS și statele din zona sa de influență creează Consiliul de Asistență Economică Reciprocă, ca un răspuns la Planul Marshall și la constituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și, apoi, la dezvoltarea acesteia spre o comunitate economică europeană. Odată cu semnarea la 4 aprilie 1949 a Tratatului Atlanticului de Nord, Războiul Rece intră în faza sa instituțională. Confruntarea și competiția între cele două grupuri de state (URSS și statele europene din sfera sa de influență, pe de o parte, și statele europene occidentale împreună cu SUA și Canada, pe de altă parte) se amplifică și se accentuează tot mai mult. Cursa înarmărilor și competiția cuceririi spațiului cosmic, puternic susținută de URSS și SUA, vor accentua confruntarea economică, politică, ideologică, diplomatică și militară specifică bipolarismului.

În opinia noastră, trăsăturile contextului creării NATO sunt interdependente, iar efectele lor sunt cumulative în timp.

1.1.2. Procesul creării NATO

Odată încheiate discuțiile pregătitoare la nivel înalt, se trece la faza următoare: *negocierile între statele implicate*¹¹. Astfel, la 10 decembrie 1948 încep negocierile. SUA, Regatul Unit și Canada par a fi forța motrice a elaborării Tratatului. La 8 martie 1949, guvernele norvegian, danez, islandez, portughez și italian sunt invitate la ședințele de negociere a Tratatului Atlanticului de Nord. La 18 martie 1948, reprezentanții guvernelor participante la negocieri aprobă conținutul Tratatului. Pasul următor este semnarea la 4 aprilie 1949 a Tratatului Atlanticului de Nord. Astfel, se marchează prima etapă spre o securitate garantată în termenii unui acord de apărare colectivă între America de Nord și Europa. Cele 12 state semnatare ale Tratatului de la Washington sunt: Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Islanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Portugalia, Regatul Unit, SUA, Țările de Jos. Acestor state li se alătură, la puțin timp, Grecia, Turcia și Republica Federală a Germaniei. Se cuvine făcută mențiunea că acest organism – NATO – înființat prin Tratatul de la Washington¹² are sarcina de a coordona acțiunile militare ale membrilor săi. Scopul NATO este unul defensiv¹³.

Acum începe perioada dificilă de trecere de la semnarea unui tratat la organizarea unei apărări viabile, credibile, capabile să le asigure protecția în caz de atac militar. Punerea în practică a prevederilor Tratatului înseamnă eforturi umane, materiale și financiare din parte tuturor statelor membre. Cu alte cuvinte, este nevoie de alocarea de resurse umane, materiale și financiare, de crearea structurilor militare necesare

¹¹ *Fondation de l'OTAN*, <http://www.herodote.net /histoire/evenement.php?jour=19490404>

¹² *Traité de l'Atlantique Nord*, <http://mjp.univ-perp.fr/defense/otan1949.htm>

¹³ *Tratatul Atlanticului de Nord*, Art. 3., M. Of. 185/2004.

și suficiente, de existența instrumentelor ce permit coordonarea și exprimarea priorităților și deciziilor fiecăruia din membrii tratatului. Temerile unei agresiuni comuniste au accelerat procesul punerii în practică a NATO, sub toate aspectele: uman, militar, organizațional, material, normativ, financiar. SUA se implică și la solicitarea statelor semnatare – Belgia, Canada, Danemarca, Franța, Italia, Luxemburg, Norvegia, Regatul Unit și Țările de Jos – și le acordă asistența militară și financiară pentru a-și îndeplini obiectivele asumate prin Tratat.

Programul de ajutor militar (Mutual Defense Assistance Act)¹⁴ permite statelor europene membre NATO să-și atingă obiectivele stabilite prin Tratat, adică să realizeze integrarea mijloacelor lor pe plan politic, economic, psihologic și militar. În acest sens, șefii statelor europene occidentale au trecut la adoptarea și punerea în practică a unor măsuri prin care să se realizeze integrarea lor economică și militară pentru a face față unei eventuale agresiuni militare sovietice. Astfel, se începe cu integrarea economică: mai întâi, crearea Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului, apoi acest proces va continua progresiv până se ajuns la o amplă integrare economică - piață unică, spațiul Schengen, monedă unică etc. În ceea ce privește integrarea militară, aceasta a vizat realizarea unei apărări colective întemeiată pe sprijin reciproc în caz de agresiune militară asupra unui stat membru al NATO.

1.1.3. Organizarea activității în NATO

Statele membre NATO își reafirmă încrederea lor în scopurile și principiile Cartei ONU și își exprimă dorința de a trăi în pace cu toate țările lumii. Ele sunt hotărâte să salvgardeze libertatea popoarelor lor, moștenirea comună și civilizația lor, fondate pe principiile democrației, libertăților

¹⁴ *United States: Mutual Defense Assistance Act of 1949*, <http://www-rohan.sdsu.edu/dept/polsciwb/brianl/docs/1949mutualdefenseassistanceact.pdf>

individuale și domnia dreptului. De asemenea, ele vor acționa concertat pentru apărarea lor colectivă și prezervarea păcii și securității.

În opinia noastră, esența NATO stă în prevederile Articolului 5¹⁵. Acesta afirmă că un atac armat împotriva unuia sau mai multor state în Europa sau în America de Nord va fi considerat un atac îndreptat împotriva tuturor statelor membre. Prin urmare, dacă un asemenea atac se produce, fiecare dintre ele, în exercitarea dreptului legitim la apărare individuală sau colectivă, recunoscut de Articolul 51 al Cartei ONU, va asista partea sau părțile atacate trecând la acțiunea individuală pe care o consideră necesară și, în acord cu celelalte state membre, va folosi inclusiv forța armată pentru a restabili și asigura securitatea în regiunea Atlanticului de Nord.

Strategiile NATO¹⁶, elaborate în consens cu sarcinile esențiale dintr-o etapă a existenței organizației, definesc modalitățile în care se va acționa pentru punerea în practică a apărării colective. Potrivit primei versiuni a Conceptului Strategic al Alianței, NATO este o *organizație defensivă* ce operează într-un concept de apărare ce are ca obiective generale să descurajeze orice amenințare la adresa țărilor din zona Atlanticului de Nord și stabilirea planurilor ținând seama de ansamblul capacităților militare ale statelor membre.

NATO este o organizație interguvernamentală în care maniera de adoptare a deciziilor este prin consens. Organizația este plasată sub autoritatea Consiliului Atlantic. Acesta reunește miniștrii de externe ai țărilor membre. Totodată, NATO dispune de un aparat militar adecvat scopului său declarat. Aparatul militar al NATO cuprinde: *Comitetul Apărării* (capacitățile militare pe fiecare țară și angajamentele

¹⁵ *Traité de l'Atlantique Nord*, <http://mjp.univ-perp.fr/defense/otan1949.htm>, Art. 5.

¹⁶ Constantin MOSTOFLEI, *Evoluția conceptului strategic al Alianței*, <http://www.presamil.ro/SMM/2004/03-04/pag%206-8.htm>

asumate față de Alianță; planurile unificate de apărare); *Comitetul Militar* și *Grupul permanent*. Acestea susțin activitatea Comitetului Apărării. Fiecare țară membră este reprezentată în Comitetul Militar. În ceea ce privește Grupul permanent, acesta reunește șefii statelor majore ai țărilor membre și are sarcina de a coordona informațiile relative la planurile de apărare și formularea de recomandări Comitetului Militar. De asemenea, NATO include și *cinci grupuri regionale de planificare*.

În scopul obținerii unei eficacități crescute a activității, Consiliul Atlantic a creat 2 organisme: *Comitetul Economic și Financiar al Apărării* și *Comitetul militar al producției de armament* (Comitetul producției de apărare din 1959).

1.2. Evoluția NATO în perioada post-Război Rece

NATO a fost creată la începutul Războiului Rece prin Tratatul de la Washington ca instrument politic și militar al Alianței Transatlantice, concepută și echipată pentru a împiedica invazia Europei Occidentale de către Uniunea Sovietică și aliații săi¹⁷. După încheierea Războiului Rece, NATO părea să fi ajuns la capătul istoriei sale, după reunificarea Germaniei în 1990 și dispariția Pactului de la Varșovia și, apoi, a URSS în 1991. Prin urmare, dispărând condițiile ce au dus la apariția NATO, se părea că nevoia unei apărări colective împotriva invaziei sovietice nu mai era de actualitate. În realitate, NATO nu a dispărut, ci a cunoscut un proces de transformare profundă, în esență, prin primirea de noi membri și stabilirea de noi misiuni. În plus, menținerea unei prezențe strategice americane permanente în Europa este dorită de ambele părți ale Atlanticului. În acest sens, o puternică coaliție, întărită de șefii civili și militari americani ce cred că NATO este un canal esențial de influență americană în Europa,

¹⁷ *Le Concept stratégique*, <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/otan/nouveau-concept-strategique.shtml>, p. 1.

se constituie pentru a evita o descompunere a organizației. Birocrația civilă și militară a NATO ajutând, problema continuării unei participări americane la securitatea europeană și a celei a apărării instituționale a Alianței s-au confundat. Pe de altă parte, Germania vede în prezența americană mijlocul de a-și liniști vecinii în ceea ce privește consecințele reunificării germane asupra securității lor. Totodată, statele mai puțin puternice apreciază că prezența americană oferă o garanție împotriva dominației unuia sau altuia dintre marii parteneri europeni.

În plus, americanii față cu pericolul diminuării semnificației politice a Alianței Atlantice, au reacționat foarte rapid prin diplomație. În acest sens, discursul secretarului de stat James Baker, susținut la Berlin în decembrie 1989¹⁸, anunța clar politica ce va fi dusă de SUA în Europa în anii ce vor veni. În acest context, Conceptul Strategic al NATO a fost modificat pentru a ține seama de mutațiile intervenite în mediul strategic și de dezvoltare a noilor amenințări pentru securitatea membrilor Alianței. Astfel, misiunile NATO au fost extinse, incluzând prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, neproliferarea, lupta împotriva terorismului. Pe de altă parte, teatrele de operații NATO au fost, la rândul lor, extinse, mai întâi în ex-Iugoslavia și, în prezent, în Afganistan, cu forțe de stabilizare extinse la ansamblul țării.

În același timp, capacitățile operaționale ale Alianței Nord-Atlantice, ce se bazează în cvasi-totalitatea lor pe resursele în oameni și mijloace ale statelor membre, au fost transformate pentru a permite Organizației să îndeplinească noile misiuni, accentul fiind pus pe mobilitate și rapiditatea desfășurării forțelor de intervenție.

Un alt aspect semnificativ îl constituie dezvoltarea de parteneriate NATO – Rusia și cu alte țări din Comunitatea

¹⁸ *Le discours du secrétaire d'État James Baker, prononcé à Berlin en décembre 1989*, International Herald Tribune, 3 janvier 1990.

Statelor Independente (CSI), ca și cu unele țări din sudul Mediteranei.

În 1994, a fost creat Parteneriatul pentru Pace (PfP)¹⁹. Acesta este o inițiativă majoră introdusă de NATO la Întâlnirea la Nivel Înalt a Consiliului Nord-Atlantic, desfășurată la Bruxelles în ianuarie 1994. Scopul Parteneriatului este acela de a întări stabilitatea și securitatea din întreaga Europă. Invitația la Parteneriatul pentru Pace a fost adresată tuturor statelor participante la Consiliul de Cooperare Nord Atlantic (NACC), precum și altor state prezente la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE), care sunt capabile și își doresc să participe la acest program. Inițial, țările participante la PfP au format un grup divers din punct de vedere geografic, ce includea state din Europa de Vest, foste republici sovietice din Caucaz, Asia Centrală și din alte regiuni, precum și țări care aspiră la obținerea statutului de membru al Alianței. Activitățile pe care și le asumă fiecare Partener se bazează pe Programe Individuale de Parteneriat care sunt elaborate în comun. Programul PfP se axează pe cooperarea în probleme de apărare, dar depășește cadrul dialogului și cooperării, în scopul consolidării unui parteneriat real între fiecare țară Parteneră și NATO. Cu timpul, a devenit o caracteristică permanentă și importantă în arhitectura securității europene și ajută la extinderea și intensificarea cooperării politice și militare din întreaga Europă. Programul susține creșterea stabilității, diminuarea amenințărilor la adresa păcii și constituirea unor relații mai strânse de securitate, bazate pe cooperarea practică și pe angajamentul față de principiile democratice, susținute de Alianță. În acord cu Documentul Cadru al PfP, emis de către șefii de stat și de guvern odată cu Documentul Invitație la PfP, NATO își asumă rolul de a se consulta cu fiecare Partener activ, în cazul în care acesta percepe o amenințare directă la

¹⁹ *Parteneriatul pentru Pace*, <http://nato.md/index.php/ro/despre-nato/programele-de-parteneriat-ale-nato/parteneriatul-pentru-pace>.

integritatea sa teritorială, independența politică sau securitatea sa.

Toți membrii Pfp sunt totodată membri în Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic (EAPC), care asigură cadrul general al cooperării dintre NATO și țările partenere. Cu toate acestea, Parteneriatul pentru Pace își păstrează propria identitate separată în cadrul oferit de către EAPC și își menține propriile elemente și proceduri de bază. Acesta este fondat pe o relație bilaterală între NATO și fiecare din țările Pfp.

România este prima țară din lume care a semnat, la 26 ianuarie 1994, Documentul Cadru al Pfp. Din acel moment a fost vizibilă intensificarea colaborării la nivel militar dintre România și SUA, atât în privința contactelor oficiale, cât și a exercițiilor comune sau activităților din teatrele de operații.

Participarea României în cadrul Parteneriatului pentru Pace a reprezentat principalul instrument prin care se putea realiza interoperabilitatea forțelor Armatei României cu cele NATO, dar și un cadru important de colaborare militară bilaterală între România și SUA. Cu ajutorul Pfp, România a trecut cu bine o parte dintre „examele” în urma cărora a devenit membră a NATO în 2004.

Pe de altă parte, NATO a început un proces de extindere prin primirea de noi membri. Astfel, summitul care s-a desfășurat la Madrid în iulie 1997 a fost un eveniment crucial, care a marcat îndeplinirea inițiativelor majore asumate de către Alianță pe parcursul celor cinci sau șase ani precedenți. În același timp, a anunțat tranziția spre o nouă și provocatoare fază în dezvoltarea NATO, fază în care structurile și politicile inovatoare introduse ca răspuns la noile conjuncturi aveau să fie probate și testate în practică. Astfel, sarcina conducătorilor Alianței reuniți la Madrid a fost aceea de a împlini firele centrale ale viitoarei politici a Alianței într-unul singur și de a asigura integritatea și coerența acestora. La Summitul de la Madrid, amploarea implicării Alianței în transformările externe

și interne a fost pe deplin demonstrată prin adoptarea unor măsuri suplimentare concrete și cuprinzătoare, în toate domeniile de interes: începutul convorbirilor de aderare cu Republica Cehă, Ungaria și Polonia și confirmarea unei politici a „ușilor deschise” privind aderări viitoare; confirmarea Parteneriatului pentru Pace și stabilirea unui nou forum sub forma EAPC pentru a continua cooperarea; deschiderea unui capitol nou în relațiile NATO-Rusia; începerea formalităților pentru un viitor parteneriat cu Ucraina; intensificarea dialogului cu țările mediteraneene; progresul în relație cu securitatea europeană și identitatea apărării în cadrul NATO; definirea structurii de comandă militară radical reformată a Alianței. Acest program complet a dovedit capacitatea NATO de a-și asuma noi responsabilități fără a aduce atingere scopurilor sale inițiale și de a-și consolida rolul în viitor pe abilitatea deja demonstrată de adaptare la cerințele unei societăți aflate în continuă transformare.

Capitolul 2. INTEGRAREA ARMATEI ROMÂNIEI ÎN ALIANȚA NORD-ATLANTICĂ

2.1. Procesul de transformare în timp a NATO

Alianța Nord-Atlantică este o organizație politico-militară care s-a dovedit, în timp, capabilă să-și adapteze organizarea, conducerea, funcționarea la schimbările produse în mediul de securitate internațional. Practic, aceasta definește înfăptuirea unui proces de transformare continuă a organizației pentru a se adapta flexibil, creator și responsabil la mutațiile produse în evoluția lumii contemporane. „Transformarea NATO presupune schimbarea doctrinelor, structurilor organizatorice, capacităților militare, instrucției, învățământului militar și a logisticii”²⁰. Prin urmare, transformarea NATO nu trebuie înțeleasă ca o simplă îmbunătățire a conceptelor ori a sistemelor de armamente. Dimpotrivă, ea înseamnă o schimbare de mentalitate, adică de modificări și în plan psihosocial nu numai organizațional, material sau normativ. De fapt, ea este un proces continuu de adaptare și de rezolvare rapidă a provocărilor neașteptate într-un mediu foarte dinamic și multinațional. În opinia noastră, dinamica alertă și caracterul multinațional al mediului internațional își are izvorul într-un ansamblu de fenomene cu impact semnificativ asupra sa. În principal, este vorba de globalizare, schimbările climatice, fenomenele demografice (migrația umană internațională, urbanizarea, creșterea rapidă a populației lumii în statele în

---

²⁰ Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, NATO: Ghid informativ, <http://nato.md/uploads/site%20docs/nato%20-%20ghid%20informativ%20final.pdf>, pp. 12-15.

dezvoltarea și îmbătrânirea populației în statele dezvoltate), crizele financiar-economice, energetice, alimentare mondiale²¹.

Se știe că în perioada anilor 1989-1991 s-au produs transformări majore în Europa Centrală și de Est: căderea „Zidului Berlinului”, reîntregirea Germaniei, destrămarea Tratatului de la Varșovia și a URSS. Toate acestea au pus capăt unei epoci de confruntare politico-militară, „Războiul Rece”, și au determinat dispariția inamicului potențial reprezentat de Tratatului de la Varșovia. În același timp, dispariția pericolului unor confruntări militare masive a influențat și transformarea mediului de securitate în Europa și în lume.

În prezent, Alianța se confruntă cu provocări și riscuri într-un mediu de securitate internațional foarte dinamic. În urma schimbărilor de mare importanță ce au avut loc în Europa în anii 1990, Alianța a devenit un catalizator pentru extinderea securității și stabilității în Europa, dar și în întreaga lume prin asumarea de către NATO a unor responsabilități sporite în materie de stabilitate și securitate mondială. În esență, transformarea NATO, după sfârșitul Războiului Rece, a fost orientată spre crearea unui înalt grad de cooperare și încredere reciprocă, de care să beneficieze întreaga Europă.

Totodată, transformarea NATO a presupus o reevaluare a modalităților de realizare a misiunilor prescrise, care a implicat o serie de modificări. Acestea din urmă au vizat și vizează o serie de planuri, ce vor fi expuse în continuare.

• **Conceptual**, ceea ce implică necesitatea pentru Alianță de a redefini Conceptul Strategic în concordanță cu noile exigențe ale realității, care presupun stabilirea unei noi agende de securitate și transformarea militară și politică a NATO. Astfel, Summitul de la Roma (1991) definea o nouă configurație a NATO și oferea o nouă Concepție Strategică.

---

²¹ Petre DUȚU, *Fenomene diverse cu impact asupra stabilității și securității locale, regionale și internaționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012, pp. 20-54.

Summitul de la Washington (1999) a permis cuantificarea unei mari părți a experienței câștigate în managementul crizelor în Balcani și a privit spre viitor printr-o nouă și mult mai cuprinzătoare Concepție Strategică, care a adăugat gestionarea crizelor și programul de parteneriat la misiunea principală de apărare colectivă a NATO. Summitul de la Lisabona (2010) adoptă un nou Concept Strategic al Alianței care va lărgi substanțial paleta misiunilor și rolurilor pe care NATO și le asumă atât în spațiul euroatlantic cât și în afara acestuia.

- **Geografic**, care presupune extinderea organizației prin aderarea de noi membri din Europa, dar și în afara acesteia prin asumarea de către NATO a unor noi responsabilități privind securitatea și stabilitatea globală.

- **Funcțional**, ce prevede asumarea de noi funcții, care reflectă intenția membrilor NATO de proiectare a forței în afara spațiului de securitate euroatlantic. Această transformare în sens geografic și funcțional exprimă de fapt politica de „dublă extindere” a Alianței, care este un proces complex și nu se înscrie ca un proces singular la nivelul continentului european, fiind în strânsă conexiune cu procesul de extindere al Uniunii Europene.

- **Structural**, ce prevede o adaptare a Alianței la noile provocări și riscuri asimetrice la adresa securității pentru a atribui NATO o structură modernă, flexibilă, durabilă și mobilă. Aceste măsuri au implicat reforma militară și politică a Alianței, crearea Forței de Răspuns, noua structură a Comandamentului NATO.

- **Consolidării mecanismelor de parteneriat și cooperare**. Ca parte a transformării sale, NATO clădește un parteneriat practic cu multe țări nemembre ale Alianței în scopul creării unei Europe mai transparente, în care gradul de neînțelegere și neîncredere să fie redus. În acest sens, Declarația de la Londra din 1990 a reprezentat punctul de plecare al transformării NATO, iar Summitul de la Praga a

asigurat menținerea acestui proces pe un curs corespunzător. Recunoscând existența unor amenințări neconvenționale la adresa securității, a terorismului internațional și a rețelelor criminale transnaționale, membrii aliați au convenit, la Summitul de la Praga din noiembrie 2002, să implementeze schimbări fundamentale în ceea ce privește modul de lucru al NATO. Procesul de transformare inițiat la Praga reprezintă o nouă viziune pentru schimbarea radicală a obiectivului fundamental al Alianței de a asigura apărarea Europei Occidentale împotriva amenințării sovietice. Întrucât natura amenințărilor nu mai este aceeași cu cea pe care o presupunea imensul arsenal convențional al Uniunii Sovietice, a devenit necesară restructurarea forțelor Alianței și pregătirea acestora pentru a face față amenințărilor neconvenționale curente. Pe lângă aceste riscuri, se oferă însă și oportunitatea ca NATO să ia calea unui proces de transformare și reînnoire pentru a se asigura că este capabilă să facă față provocărilor curente și a celor viitoare. Aceasta include asigurarea unei maxime eficiențe a structurii de comandă a Alianței și crearea Forței de Răspuns a NATO.

Este de menționat faptul că, după 1990, s-au desfășurat 11 summituri, printre care și la București (aprilie 2008) ceea ce reprezintă o dovadă elocventă a ritmului schimbărilor necesare pentru a răspunde cerințelor unui mediu strategic aflat într-o evoluție rapidă.

Din punctul de vedere al lui David Yost²², NATO nu și-a pierdut utilitatea, deși, astăzi, ea nu mai este doar o organizație de apărare colectivă în sensul strict al Articolului 5 al Tratatului de la Washington, ci a devenit și o organizație de securitate colectivă în sensul că ea este un furnizor de servicii de securitate și un vector al extinderii democrației, al cărui câmp

---

²² David YOST, NATO Transformed: The Alliance's New Roles in International Security, United States Institute of Peace Press, 1998.

de operație acoperă planeta întreagă. Pentru David Haglund²³, această transformare pune chestiunea frontierelor naturale al unei Alianțe de apărare devenită mai puțin funcțională geografic. La rândul său, William Hopkinson²⁴ sugerează că pentru a evalua ceea ce sunt sau ar trebui să fie noile funcții ale NATO, se impune să se întrebe care este natura amenințărilor ce vizează securitatea membrilor comunității atlantice. Alianții nu mai au nevoie într-un viitor previzibil să-și protejeze teritoriul împotriva unui atac major, iar angajamentele de apărare colectivă constituind rațiunea de a fi a Alianței au dispărut. În opinia noastră, acest ultim punct de vedere nu ține seama de riscurile, pericolele și amenințările actuale de securitate – terorism internațional, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitatea transnațională, traficul de droguri, armament și ființe umane – care pot aduce și chiar aduc (după cum au dovedit atentatele din 11 septembrie 2001 din SUA, de la Madrid din 2004 și cele cotidiene din Irak sau Afganistan) atingere securității și apărării statelor membre NATO și nu numai.

În prezent, Alianța Nord-Atlantică, prin atitudinea și comportamentul său în materie de securitate și stabilitate regională și globală dovedește că este capabilă să se adapteze continuu la transformările sistemului internațional în funcție de evoluția conceptului de securitate care nu mai este, din punctul de vedere contemporan, unidimensional (dimensiunea militară, anterior era unică), ci multidimensional. Altfel spus, politicile agreeate de către membrii NATO nu au încetat să evolueze în funcție de schimbările mediului strategic. Această transformare

---

²³ David HAGLUND: « Quelles frontières naturelles pour l'Otan ? », *Revue internationale et stratégique*, n° 47, 2002.

²⁴ William HOPKINSON: « Élargissement: une nouvelle Otan », *Cahiers de Chaillot*, n° 49, Paris, 2001.

confirmă și rezultă dintr-o concepție funcționalistă a securității transatlantice ivită din teama de noile amenințări²⁵

2.2. Extinderea NATO prin primirea de noi membri

Politica „porților deschise” a NATO se bazează pe Articolul 10 din Tratatul său fondator. Orice decizie de invitare a unei țări să adere la Alianță este luată de Consiliul Atlanticului de Nord, principal organ decizional al acestei organizații politico-militare, prin consensul tuturor alianțelor. Nicio țară terță nu are vreun cuvânt de spus în deliberările de acest tip.

Extinderea Alianței Nord-Atlantice, prin primirea de noi membri, reprezintă un *proces concret* și relativ de *durată*. Că este proces concret o dovedește parcursul fiecărui stat ce a dorit să devină membru al acestei organizații politico-militare. Atributul *proces concret* se exprimă prin faptul că aderarea la NATO se face distinct pentru fiecare țară candidată care își urmează parcursul stabilit obligatoriu pentru orice stat solicitant. Caracteristica *proces de durată* este demonstrată de faptul că de la prima extindere a NATO din 1999 și până în prezent, el continuă. Țările care sunt acceptate să adere la NATO trebuie să răspundă afirmativ tuturor criteriilor puse pe toate planurile militar, social, economic, politic, dar și al relațiilor cu statele vecine.

În scopul cunoașterii de către țările solicitante a criteriilor pentru integrarea în NATO, Alianța a parcurs niște pași atât sub aspect *instituțional* (crearea de organisme care să faciliteze cunoașterea Alianței), cât și *normativ* (progresele realizate în materie de apărare, în raport cu reformele democratice și cu instaurarea unei economii viabile de piață). Astfel, NATO a creat Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică (NACC), în 20

---

²⁵ Brahim SAIDY, *La transformation de l'Otan: trois périodes, trois mutations*, http://www.defnat.com/site_fr/pdf/TRIBUNE-06102010-SAIDY.pdf, p. 6.

decembrie 1991, care aduna în jurul aceleiași mese membrii Alianței și țări foste membre ale Pactului de la Varșovia și a constituit prima ilustrare a transformării post Război Rece²⁶. În acest mod, inamicii de altă dată au fost invitați să stabilească relații diplomatice permanente cu Alianța. NACC oferea Rusiei, celorlalte republici ale URSS și foștilor săi sateliți, un cadru de dialog, de consultare și de punere în practică a unor proiecte comune. El servea drept cadru de discuții privind controlul armamentelor, cooperarea în domeniul eforturilor de apărare, gestionarea crizelor, măsuri pentru menținerea sau restabilirea păcii.

Totuși, în ciuda importanței sale simbolice indiscutabile, NACC nu era decât un forum de discuții și o bază pragmatică ce permitea o reală cooperare concretă dar fără finalitate practică. În scopul asigurării unei mai mari transparențe între state și a unei cooperări în domeniul militar, Consiliul Atlantic din ianuarie 1994 a hotărât să adopte la Summitul de la Bruxelles programul de Parteneriat pentru Pace (PfP)²⁷. NATO invita toți membrii NACC, ca și țările OSCE să participe la această nouă inițiativă. Scopul PfP era să depășească simplul stadiu de dialog pentru a forja un parteneriat real, un Parteneriat pentru Pace²⁸. Obiectivul principal era desigur de a-i permite Alianței Nord-Atlantice și partenerilor să participe împreună la operațiile de apărare și transparența bugetului alocat forțelor armate. Este indiscutabil că PfP este intim legat de ansamblul procesului de extindere a NATO. Este vorba, după NACC, de un nou răspuns al NATO la voințele de integrare fără încetare mai presante ale țărilor din Europa Centrală și de Est. În plus,

---

²⁶ Stuart CROFT, Jolyon HOWORTH, Terry TERRIFF and Mark WEBBER, "NATO's triple challenge", *International Affairs*, p. 495, 76/3, 2000.

²⁷ Lionel PONSARD, *L'élargissement de l'OTAN: entre sécurité collective et défense collective*, <http://www.uclouvain.be/cps/ucl/doc/euro/documents/Ponsard.pdf>, p. 2.

²⁸ Cf. *Documents officiels du Conseil de l'Atlantique Nord*, 1994.

PfP prezenta avantajul unei soluții de compromis. El permitea luarea unei decizii mai târziu în ceea ce privește extinderea Alianței dând, totodată, posibilitatea țărilor candidate să se apropie de NATO.

Totuși, NATO nu era destinat să se extindă²⁹. În anii ce au urmat căderii comunismului în Europa de Est și Centrală în 1989, extinderea era departe de a constitui o temă predominantă a actualității internaționale. Niciodată nu a fost considerată ca o eventualitate avută în vedere de administrația Bush. Politica americană în epocă se concentra mai mult pe potențialul NACC și ținea absolut să procedeze pe etape cu toate precauțiunile de rigoare. Se cuvenea într-o primă etapă să se îngrijească cicatricile lăsate de Războiul Rece. În schimb, administrația Clinton a procedat la extinderea NATO³⁰. În scopul informării țărilor candidate privind așteptările precise ale Alianței, un „Studiu privind extinderea NATO”³¹ a fost elaborat în 1995. La rândul lor, experiențele dobândite în timpul operațiilor multiple de menținere a păcii din Bosnia în sânul IFOR apoi SFOR mergeau în sensul creării unui real cadru politic pentru parteneriat. Summitul de la Madrid din 1997 concretiza această voință creând *Consiliul de Parteneriat Euro-Atlantic (CPEA)* care înlocuia NACC. Acest nou Consiliu va permite să se asigure consultări mai strânse între NATO și partenerii săi privind chestiunile politico-securitate de interes comun. În același timp, CPEA oferea posibilitatea partenerilor de a lua parte la procesul decizional pentru operațiile la care participau. Un alt rol al CPEA viza să ajute țările candidate la pregătirea integrării lor în Alianță printr-un *Plan de acțiune al aderării militare, securitare și legale ale adeziunii ca și chestiunile*

---

²⁹ Lionel PONSARD, *art. cit.*, p. 3.

³⁰ Lionel PONSARD, *art. cit.*, p. 3.

³¹ *Rapport sur l'élargissement de l'OTAN*, <http://www.nato-pa.int/archive/dpub/comrep/2001/au-214-f.asp>

*relative la resurse*³². Totodată, Alianța, în ianuarie 1994, la Summitul de la Bruxelles, a reafirmat deschiderea sa față de includerea ca membri ai altor state europene capabile să respecte principiile Tratatului de la Washington și să își aducă contribuția la securitatea zonei Nord-Atlantice³³. În acest context, trei foste state partenere – Cehia, Ungaria și Polonia – au devenit membri în martie 1999, sporind numărul statelor membre la 19.

Cu prilejul Summitului Alianței de la Praga, din noiembrie 2002, șapte noi state – Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia și Slovenia – au fost invitate să înceapă convorbirile de aderare. Ele au aderat, în mod formal, la Alianță la sfârșitul lunii mai 2004. Procesul extinderii NATO nu s-a încheiat, ci a continuat și probabil va continua în anii ce vin.

Trebuie remarcat că toate deciziile de extindere a NATO au fost de natură politică. De aceea, primirea unui stat sau altul în Alianță nu s-a făcut în mod unic doar pe baza considerațiilor referitoare la progresele realizate în materie de apărare sau în raport cu reformele democratice și cu instaurarea unei economii de piață viabile. În același timp, decizia de a invita o țară candidată sau alta să adere la NATO a fost influențată de natura și conținutul politicii sale interne, precum și de dezvoltările internaționale. Totuși, acceptarea aderării unei țări candidate la Alianță s-a făcut prin consensul tuturor statele membre NATO asupra contribuției securitare a solicitantei. Această evaluare

---

³² Planul de acțiune al adeziunii este adesea cunoscut sub numele său anglo-saxon „Membership Action Plan” sau „MAP”. MAP, introdus la Summitul de la Washington din 1999, permitea țărilor candidate să-și identifice de o manieră mai precisă prioritățile în materie de reforme și să beneficieze de recomandările și sfaturile Alianței. MAP nu înlocuiește PFP și nu oferă nici cea mai mică garanție de integrare.

³³ *Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, NATO: Ghid informativ*, <http://nato.md/uploads/site%20docs/nato%20-%20ghid%20informativ%20final.pdf>, p. 14.

depinde de factori dificil de prevăzut ca tendințele economice, procesul de extindere al UE și atitudinea Rusiei față de o adeziune sau alta. Integrarea noilor state aducea beneficii Alianței în termeni de infrastructură și prezență geostrategică. Capacitățile de apărare ale diferitelor țări candidate reflectau moștenirea apartenenței anterioare la Pactul de la Varșovia și a unei doctrine militare bazată pe forțele convenționale subordonate. Reformele indispensabile în domeniul militar, dar și în celelalte domenii de activitate umană – economie de piață viabilă, respectarea drepturilor omului, dreptul umanitar – stabileau, practic, termenul mai apropiat sau mai îndepărtat al acceptării cererii de integrare în Alianță. Desigur, între așteptările statelor candidate față de integrarea în Alianță și realitatea de după dobândirea statutului de stat membru al NATO a existat un ecart însemnat aproape întotdeauna.

Actualul proces de extindere a NATO nu constituie o amenințare pentru nicio țară³⁴. El vizează promovarea stabilității și cooperării, pe de o parte, și construirea unei Europe în întregime libere, unită în pace, democrație și partajarea valorilor comune, pe de altă parte.

Au existat și există încă opozații la extinderea NATO. Rusia este unul dintre aceștia. Aceasta întrucât se apreciază că procesul extinderii NATO, prin primirea de noi membri, constituie mai curând o tentativă de a izola, de a încercui și de aservi Rusia, decât de a o integra într-un nou sistem european de securitate colectivă³⁵. În plus, au existat voci care au susținut că expansiunea Alianței Nord-Atlantice aduce cu sine o nouă Ialta și o nouă separare a Europei. Acceptând regulile jocului ce îi sunt dictate, Rusia este perdantă și Europa la fel³⁶. O

---

³⁴ *Élargissement de l'OTAN*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/topics_49212.htm

³⁵ Lionel PONSARD, *art. cit.*, pp. 10-15.

³⁶ S. KARAGANOV, « La menace d'une nouvelle défaite », *Nezavisimaya Gazeta*, 3 février 1995.

atmosferă de relativă destindere între Rusia și SUA, respectiv NATO se observă la Summitul NATO de la Lisabona din decembrie 2010. La întâlnirea dintre șefii celor două state, Rusia și SUA, s-au făcut aprecieri privind cooperarea viitoare între cele două state și între Rusia și NATO. În acest sens, „Orice inițiativă rusă, mai ales inițiativa Moscovei privind punerea în funcțiune cu NATO și SUA a unui sistem de apărare antirachetă (ABM) în Europa, cooperarea în Afganistan, transformarea responsabilităților Consiliului Rusia-NATO, întărirea încrederii, noua arhitectură de securitate europeană, sunt componentele noii concepții comune a relațiilor Rusia-NATO”³⁷. Bineînțeles, toate acestea nu modifică substanțial atitudinea Moscovei față de extinderea NATO în Europa, prin integrarea în Alianță a Ucrainei și a Georgiei, de exemplu.

2.3. Procesul integrării României în Alianța Nord-Atlantică

2.3.1. Procesul pregătirii României pentru aderarea la NATO

Din punct de vedere psihosocial³⁸, integrarea într-o organizație este un proces complex și de durată ce parcurge următoarele faze: *asimilarea, adaptarea și integrarea propriuzisă*. În acest sens, perioada de pregătire pentru integrarea într-o organizație este absolut necesară întrucât în tot acest timp, țara candidată asimilează normele, valorile și principiile sistemului în care vrea să se integreze. Pe de altă parte, în acest interval de timp, cunoscând regulile, cerințele, normele și valorile organizației căreia tinde să-i aparțină, țara candidată se adaptează la exigențele acesteia. Practic, prin asimilarea și adaptarea la exigențele sistemului integrator, țara candidată la

³⁷ *Lisbonne, l'OTAN et la Russie: la grande revue des conceptions*, http://fr.rian.ru/trend/russie_otan_lisbonne_2010/

³⁸ *Dicționar de psihologie socială*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981, pp., 29, 119.

aderare se pregătește pentru a dobândi statutul de membru al acestuia. După aderare, statul acceptat începe cu adevărat procesul de integrare.

Pentru România, integrarea în NATO a însemnat de la început declanșarea unui proces complex în toate domeniile vieții politice, economice, sociale și militare. Acest efort colectiv a schimbat radical statutul României și i-a asigurat integrarea în comunitatea euroatlantică. Și România, la fel ca celelalte state candidate, a profitat, în inițierea relațiilor sale cu NATO, de structurile create de aceasta din urmă – NACC înlocuit cu Consiliul de Cooperare Nord-Atlantică, Parteneriatul pentru Pace și Planul de Acțiune pentru Aderare (MAP). România a participat constant și responsabil la activitățile organizate și conduse de cele două organisme create de NATO și și-a îndeplinit angajamentele asumate prin MAP.

În ciuda eforturilor întreprinse pentru cauza României, în cadrul Summitului de la Madrid, NATO a adresat doar Republicii Cehe, Ungariei și Poloniei – țări susținute de Statele Unite – invitația de a începe convorbirile pentru aderare. Motivul invocat era că doar aceste trei țări atinseseră progresul necesar în cadrul reformelor din domeniile militar, politic, economic și social. Totuși, se pare că au fost probleme sporite legate de costurile integrării dar și o opoziție semnificativă a Rusiei la fenomenul extinderii Alianței Nord-Atlantice. Cu toate acestea, decizia privind aderarea doar a celor trei state la Alianță a reprezentat o dezamăgire pentru Franța și celelalte opt state care ar fi dorit ca invitația să fie adresată către cinci țări și nu trei. Totuși, ele nu și-au exercitat dreptul de veto, pentru a nu provoca o ruptură ireparabilă în cadrul Alianței.

Faptul că România nu a fost în iulie 1997 printre statele invitate să adere la NATO nu trebuie considerat drept eșec. Complexul de împrejurări internaționale a fost atunci, în parte, defavorabil țării noastre pe termen scurt. La momentul respectiv, România apărea totuși în ochii NATO ca un

competitor foarte serios. De asemenea, poate fi considerat drept realizare faptul ca Summitul de la Madrid a nominalizat România și Slovenia ca favorite ale următorului val, anunțând un fapt extrem de important, anume că ușile Alianței rămâneau deschise.

Imediat după summit, la 11 iulie 1997, președintele SUA, Bill Clinton, a vizitat România, dând un mesaj de speranță și încurajare în vederea rezolvării chestiunilor care făceau la momentul respectiv ca țara noastră să fie incompatibilă cu calitatea de membru al Alianței. Mai presus de mesajul său, a fost semnificația prezenței președintelui Clinton la București, într-o atmosfera de emoție și de speranță pentru români. Mesajul de încurajare al președintelui Clinton a contribuit la menținerea unei atitudini pozitive a românilor în ceea ce privește integrarea euroatlantică și, implicit, la continuarea reformelor politico-economice și proceselor de modernizare, menite să transforme România într-o țară stabilă și prosperă.

Un alt element important al vizitei la București a președintelui Bill Clinton a fost demararea Parteneriatul Strategic dintre România și Statele Unite, care constituie un capitol distinct. Acest parteneriat a fost conceput ca un mecanism avansat de cooperare, având ca prioritate consolidarea raporturilor în domeniile de interes strategic pentru ambele țări (militar, economic, securitate regională, riscuri neconvenționale).

Parteneriatul a reprezentat o etapă importantă în evoluția relației bilaterale romano-americe, în contextul parcurgerii de către România a procesului de aderare la structurile euroatlantice.

Summitul de la Washington din 1999 este un nou moment cheie în drumul României spre NATO³⁹ și subiectul capitolului următor. Chiar dacă nu a fost lansată nici o invitație

³⁹ Constantin MOȘTOFLEI (coordonator), *România-NATO 1990-2002*, Editura AISM, București, 2002.

de aderare, în comunicatul final al Summitului, România este nominalizată în fruntea listei de candidați, alături de Slovenia. Pe lângă aceasta realizare, a fost lansat și Planul de Acțiune pentru Aderare (Membership Action Plan – MAP), care era destinat sprijinirii țărilor aspirante în eforturile de pregătire pentru aderarea la NATO.

MAP oferea o listă de domenii de acțiune pe baza căreia fiecare stat candidat își elabora propriul Plan național de pregătire pentru aderarea la NATO (PNA), cuprinzând acele obiective pe care le considera necesare și realizabile în pregătirea pentru aderarea la NATO, oferind o perspectivă mai clară asupra continuării reformelor. Pe de altă parte, MAP, prin obiectivele de îndeplinit și evaluarea periodică a realizărilor individuale ale fiecărui stat candidat, a dat un impuls serios pregătirii pentru aderarea la NATO. Pentru România, participarea la MAP a asigurat finalizarea procesului de restructurare și modernizare a organismului militar și constituirea unei armate la nivelul standardelor occidentale de eficiență și de calitate. Astfel, instituția militară românească înaintea Summitului de la Praga se găsea la un nivel de operaționalizare și modernizare aliniat cerințelor și obiectivelor cuprinse în ciclul III MAP.

În noiembrie 2002, imediat după Summitul de la Praga, președintele Bush a venit la București pentru a se adresa românilor. În același discurs în care exprima ideea că dacă vreun pericol va amenința România, SUA și NATO vor fi alături de noi, președintele Bush și-a afirmat convingerea că România va contribui la consolidarea Alianței Nord-Atlantice și la întărirea relațiilor acesteia cu Rusia, reiterând ideea că România poate reprezenta în viitor o punte de legătură între Alianță și Federația Rusă.

Nefiind pe lista statelor invitate la Madrid, România nu a depus „arme” ci și-a intensificat eforturile pentru a deveni membru NATO. Țara noastră a îndeplinit cu succes toate

etapele Planului Național de Aderare (bazat pe MAP – Membership Action Plan) și s-a dovedit un important aliat *de facto*, având, de data aceasta, susținerea și aprecierea Statelor Unite. Eforturile sale au fost răsplătite în cadrul Reuniunii la nivel înalt de la Praga (21-22 noiembrie 2002), când a primit invitația de a începe negocierile de aderare la Alianță alături de alte șase state candidate, respectiv Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Slovenia și Slovacia.

Pe de altă parte, vizita a reflectat maturitatea și substanța acestor relații în cadrul Parteneriatului Strategic dintre cele două țări, prin cooperarea strânsă a României cu Statele Unite în chestiuni cum ar fi campania antiteroristă și consolidarea securității și stabilității în Europa de Sud-Est, precum și în pregătirea României pentru aderarea la NATO.

De asemenea, la pregătirea României pentru integrarea în NATO, un rol esențial l-a jucat cooperarea militară bilaterală România-SUA, care s-a diversificat și dezvoltat, atât în plan bilateral, prin programe precum MIL-TO-MIL, IMET (International Military Education and Training) etc., cât și în cadrul Parteneriatului pentru Pace sau operațiunilor ONU de menținere a păcii. Cooperarea bilaterală militară româno-americană a contribuit la pregătirea Armatei României pentru integrarea în NATO, ocupând un loc central în cadrul relațiilor de colaborare cu armatele statelor membre NATO.

Totodată, în perioada de pregătire pentru aderare la NATO, România s-a implicat activ în acțiuni umanitare și de menținere a păcii sub egida ONU sau OSCE. De fapt, în Planul de acțiuni prioritare pentru pregătirea aderării României la NATO, a fost inclusă, ca prioritate, participarea la operații în sprijinul păcii. Astfel, contingente românești au participat la Forța de stabilizare din Bosnia-Herțegovina (SFOR), Forța internațională de Pace din Kosovo (KFOR), Misiunea ONU în Kosovo (UNMIK) și Forța Internațională de Asistență a

Securității de la Kabul (ISAF), precum și cu forțe militare în Afganistan, ca parte a operației Enduring Freedom.

De asemenea, România a participat la numeroase activități din cadrul PfP. Astfel, în perioada 1994-2001, țara noastră a participat la 2.675 activități și 169 exerciții⁴⁰. În același timp, au fost parcurse integral programele de pregătire a unităților participante la Forța Multinațională pentru Pace din Sud-Estul Europei (MPFSEE), Batalionul mixt româno-ungar, Brigada Multinațională de Acțiune Rapidă Stand-by pentru operații ONU (SHIRBRIG) și Grupul de Cooperare Navală la Marea Neagră (BLACKSEAFOR).

Tot în perioada de pregătire pentru aderare la NATO, România a adoptat principalele legi și acte normative prin care s-a urmărit funcționarea optimă a armatei în contextul noilor realități sociale, economice și politice din țara noastră.

Prin întregul ansamblu de acțiuni și activități din perioada de pregătire, România a îndeplinit toate obiectivele, cerințele și exigențele impuse de aderarea la NATO. Astfel, s-au creat condițiile necesare și suficiente ca țara noastră să fie admisă ca stat membru al NATO.

2.3.2. Procesul integrării Armatei României în NATO

În 2004, la Summitul de la Istanbul, România a fost primită în rândul statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice. Dobândirea acestui statut, pe lângă satisfacțiile împlinirii unor aspirații naționale, presupune și asumarea conștientă și voluntară a unui set de obligații militare și nu numai. Astfel, Armata României a intrat, odată cu acest moment important, într-o nouă etapă de transformare, destinată creării unei forțe flexibile și expediționare, capabile să-și asume responsabilități sporite în apărarea colectivă, în managementul crizelor și în operațiunile de combatere a terorismului.

⁴⁰ Constantin MOȘTOFLEI (coordonator), *România-NATO 1990-2002*, Editura AISM, București, 2002, p.10.

În acest scop, s-a dezvoltat un nou set de misiuni și cerințe pentru instituția militară care încorporează responsabilitățile de securitate asumate de România ca membru NATO. Aceste misiuni formează, în prezent, baza pentru procesul (început în 2003) de revizuire fundamentală a forțelor armate. Noua structură de forțe implementează o viziune focalizată pe creșterea capacităților de reacție rapidă, dislocabile și sustenabile în teatre de operații, corespunzătoare obiectivului major de îmbunătățire a contribuției militare la întreaga gamă de operațiuni a Alianței Nord-Atlantice. Astfel, este prevăzută creșterea graduală a pachetului de forțe oferit Alianței, adică: *forțe sub comanda NATO; forțe destinate NATO și UE; forțe nominalizate pentru NATO; alte forțe pentru NATO*. De asemenea, va spori substanțial rolul expediționar al forțelor noastre armate, ceea ce necesită personal profesionist capabil să îndeplinească activități cu un înalt grad de specializare. În acest context, a fost luată decizia privind profesionalizarea completă a forțelor până în 2007. Constituția României, revizuită în 2003, oferă cadrul juridic necesar implementării acestui obiectiv⁴¹.

Integrarea României în Alianța Nord-Atlantică a însemnat adoptarea unui ansamblu coerent de măsuri diverse, ca natură și conținut, atât la nivelul întregii societăți românești, cât și al instituției militare. Aceasta întrucât integrarea, ca proces, presupune derularea sa pe dimensiunile *umană, socială, culturală, militară, politică, normativă, instituțională, materială* și nu numai⁴². Conținutul acestor dimensiuni evidențiază nevoile de transformare din societatea românească, inclusiv din armata națională, pentru a asigura compatibilitatea

⁴¹ *** *Constituția României*, București, Monitorul Oficial, 2003, p. 32.

⁴² A se vedea: Constantin MOȘTOFLEI, Nicolae DOLGHIN, Petre DUȚU, *Raporturile dintre armată și societate în procesul integrării europene și euro-atlantice a României*, Editura UNAP „Carol I”, București, 2005, pp. 6-17.

cu valorile, principiile și normele din statele membre ale NATO, pe de o parte, și interoperabilitatea între armatele aliaților.

În acest context, Armata României, ca suport al integrării progresive în structurile NATO a luat măsuri concrete în domeniile: *uman* (diminuarea efectivelor, profesionalizarea întregului personal militar, modificarea sistemului de formare și dezvoltare profesională a personalului, implicarea concretă în executarea de misiuni în afara statului român, reconversia militarilor disponibilizați); *organizațional* (renunțarea la unele structuri militare și crearea altora, adoptarea unei alte dispunerii a marilor unități și unităților pe teritoriul național); *material* (reducerea cantitativă a unor categorii de armament și tehnică de luptă, modernizarea unor categorii de tehnică de luptă și înzestrarea cu mijloace de luptă moderne); *normativ* (armonizarea actelor normative - de la regulamente militare până la legi din domeniul apărării și securității naționale - cu cele existente în țările membre NATO); *doctrinar* (s-au adoptat Strategia Națională de Securitate, Strategia Națională de Apărare, Strategia Militară a României, doctrine specifice fiecărei categorii de forțe armate și nu numai).

Procesul integrării României în NATO generează o serie de implicații atât pentru Armata României, cât și pentru societate aromânească în ansamblul său. În opinia noastră, acest implicații se întâlnesc atât la nivel micro, cât și la nivel macro. La *nivel micro*, impactul dobândirii statutului de stat membru al Alianței Nord-Atlantice de către România a avut și, fără îndoială, va continua să aibă urmări multiple îndeosebi asupra relației dintre armată și societate. Astfel, desființarea unor unități militare din garnizoane cu tradiție, în ceea ce privește existența unor astfel de structuri pe teritoriul lor, a afectat relația dintre comunitatea respectivă și armată. Și aceasta din mai multe motive, pe care le vom expune în cele ce urmează.

- *Instalarea unui sentiment de insecuritate în rândul membrilor comunității*, ca urmare a absenței unităților/unității militare de pe teritoriul ei. De regulă, prezența unor unități militare într-o localitate este percepută pozitiv de către locuitorii acesteia, care se simt astfel apărați și în siguranță.

- *Dispariția unor locuri de muncă* și, implicit, creșterea numărului celor aflați în căutarea unei slujbe și reducerea veniturilor populației. Prin încetarea activității unității militare, o serie de locuri de muncă oferite de către aceasta persoanelor din localitate a dispărut. Pe de altă parte, dispariția personalului militar a condus la reducerea consumului diferitelor produse și servicii în localitate, ceea ce s-a soldat cu scăderea activității unor societăți comerciale, și nu numai, care ofereau asemenea servicii și bunuri. În acele localități în care au fost desființate unități militare nu se poate exclude posibilitatea ca unele societăți comerciale să dispară, prin simplul fapt că le-au scăzut cantitativ și calitativ beneficiarii serviciilor și produselor lor.

- *Diminuarea veniturilor de la bugetul local, prin scăderea numărului contribuabililor*, ca urmare a plecării militarilor. O asemenea consecință se va reflecta, de exemplu, în reducerea posibilității administrației locale de a mai oferi o serie de facilități, în domeniul social, al sănătății, al transportului în comun, al educației persoanelor defavorizate.

- *Dispariția unor tradiții locale legate de viața și activitatea unităților militare* – depunerea jurământului, participarea la activități culturale în instituții de profil ale armatei, implicarea cadrelor militare în viața comunității.

În același timp, impactul integrării se va face simțit și în cadrul structurilor militare, ca urmare atât a distincției între forțele nominalizate pentru NATO și cele cu misiuni interne, cât și în rândurile personalului militar ce încadrează asemenea forțe. Astfel, este posibil să apară deosebiri de atitudine față de profesia militară la persoanele ce fac parte dintr-o categorie sau alta de forțe (destinate NATO sau nu). De regulă, forțele

nominalizate pentru NATO participă ciclic la misiuni internaționale sub egida Alianței pe baza unui mandat ONU. De aici, o serie de diferențe în salarizarea personalului, în nivelul de încadrare cu personal și de dotare cu mijloace de luptă moderne.

Principala mutație produsă la *nivel macrosocial* privește, în esență, raporturile armată-societate, în condițiile integrării României în NATO și se referă la acceptarea și însușirea de către cei implicați în relație a regulilor jocului democratic specific în statul de drept. Astfel, atât reprezentanții societății politice, cât și cei ai armatei au intrat în rolurile ce le revin, potrivit statutului lor legal din societatea românească. La nivel macrosocial, paleta de măsuri adoptate pentru integrarea României în structurile euroatlantice poate conduce, printre altele, la apariția și manifestarea unor efecte specifice.

- *Diminuarea aportului militarilor la atenuarea unor tensiuni și stări conflictuale interetnice*. În acest context, se poate aminti că, în localitățile în care există mai multe etnii, prezența unor structuri militare este un factor de diminuare a tensiunilor interetnice, factor care, prin desființarea respectivelor unități, își încetează acțiunea socială benefică.

- *Reducerea numărului și calității contactului nemijlocit al militarilor cu populația țării*. Totodată, prin dispariția structurilor militare dintr-o localitate sau alta contactul direct al cetățenilor acestora cu armata, respectiv cu militarii se reduce simțitor. De aici, o posibilă „răcire”, în timp, a relațiilor dintre populație și instituția militară. La aceasta se adaugă efectele trecerii de la serviciul militar obligatoriu la cel bazat pe voluntariat în asigurarea efectivelor de soldați și gradați profesioniști.

- *Reducerea atracției profesiei militare în rândul tinerei generații*. Aceasta întrucât diminuarea semnificativă a efectivelor armatei, ca urmare a reformei în cadrul acestei instituții, a făcut ca profesia militară să devină mai puțin

atractivă pentru tineri. În procesul integrării României în NATO un rol important îl joacă și obiectivele pe care țara noastră le urmărește în cadrul Alianței⁴³. În acest scop, în Armata României s-au constituit și există *forțele dislocabile* care sunt destinate îndeplinirii întregii game de misiuni, conform angajamentelor internaționale în domeniul securității și apărării la care România este parte. Acestea cuprind forțe luptătoare, de sprijin, de suport logistic și pentru operații speciale, structurate modular, cu disponibilități acționale și de transport în orice teatru de acțiuni militare, capabile să se autosustină și să își asigure protecția, compatibile cu armatele statelor aliate. Aceste forțe sunt formate din comandamente, mari unități și unități cu un nivel de încadrare de cel puțin 90% la personal și 100% la tehnică de luptă, față de necesarul de război⁴⁴.

În contextul dat, politica pragmatică și reforma în domeniul militar, dar și procesul de transformare realizat în vederea integrării euroatlantice, au asigurat valorificarea potențialului militar al statului român, prin angajarea și participarea la operațiuni în sprijinul păcii și de asistență umanitară în diferite părți ale lumii. Astfel, participarea la operațiunile și misiunile NATO a permis statului român să câștige și să mențină statutul de actor credibil și furnizor de securitate în sistemul internațional.

Noua postură a României, ca membru al celei mai puternice alianțe din istorie, plasează concomitența apărării naționale și a celei colective între necesitate și obligație.

Integrarea României în structurile euroatlantice a făcut ca armata să joace un rol semnificativ în sistemul NATO de apărare colectivă a suveranității și integrității teritoriale a

⁴³ *Obiectivele României în NATO*, <http://nato.mae.ro/node/418>

⁴⁴ *Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013*, http://www.mapn.gov.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/plan_2009.pdf, p. 7.

statelor membre, *obligație reieșită cu claritate din statutul de membru al Alianței Nord-Atlantice*. Armata reprezintă instrumentul militar prin care statul român își duce la îndeplinire obligațiile asumate prin tratatele și convențiile internaționale, în ceea ce privește garantarea și asigurarea securității și păcii în lume⁴⁵.

Îndeplinirea obligațiilor ce decurg din calitatea de membru NATO și UE presupune continuarea unor reforme în domeniul resurselor de apărare și modificarea cadrului legislativ, astfel încât să corespundă noilor realități instituționale, mediului de securitate intern și internațional, precum și experienței dobândite în teatrele de operații. Reformele vor viza eficientizarea procesului de planificare a apărării, concentrat asupra dezvoltării de capacități pe termen mediu și lung, în scopul asigurării coerenței tuturor disciplinelor de planificare a apărării și coordonării acestora în mod unitar, având la bază documentul „Linii generale pentru procesul de planificare a apărării în NATO” (Outline Model for a NATO Defence Planning Process) prezentat șefilor de state și guverne din țările membre NATO în cadrul Summitului de la Strasbourg-Kehl, desfășurat în perioada 3-4 aprilie 2009.

Totodată, au fost luate măsuri de maximă operativitate pentru creșterea gradului de protecție și a capacității operaționale a forțelor dislocate în operațiuni sub egida NATO, precum și pentru eliminarea deficitelor în domenii critice precum: puncte de comandă tip divizie și brigadă; platforme de transport multifuncționale; modernizare fregate T 22 R, faza II-a, inclusiv suportul logistic pe termen lung; navă de sprijin logistic; capacități de luptă și capacități de sprijin logistic.

Un alt element de ordin strategic îl constituie faptul că aplicarea standardelor operaționale NATO, într-o primă etapă,

⁴⁵ Petre DUȚU, *Apărarea colectivă – o necesitate a menținerii integrității statale naționale. Acțiunea Armatei României în cadrul apărării NATO*, Editura U.N.Ap., București, 2005. p. 14.

numai în unitățile participante la aceste misiuni, a permis identificarea căilor și modalităților eficiente de implementare a acestora la nivelul întregii armate, asigurându-se astfel eșalonat „vocabularul” militar și operațional comun, necesar eficientizării relațiilor funcționale în cadrul structurilor militare multinaționale.

Capabilitățile și deprinderile personalului militar român, dobândite cu prilejul participării la misiunile NATO a constituit baza creșterii nivelului de profesionalism necesar planificării și desfășurării acțiunilor militare într-un cadru multinațional, în condiții diferite de ordin geopolitic, de relief și climă, de tradiție și civilizație.

Valoarea corpului de cadre militare și a capabilităților probate ale întregului personal au întrunit aprecierea unanimă a factorilor de decizie din țările membre NATO, precum și a personalităților militare, care consideră Armata României ca un partener credibil și de nădejde, pe care se poate conta oricând în alcătuirea forței multinaționale participante la astfel de misiuni.

Cooptarea Armatei României în cadrul Forței de Pace din Afganistan a reprezentat o recunoaștere atât a poziției României față de flagelul terorismului contemporan, cât și o confirmare a încrederii pe care Alianța o are în probitatea și profesionalismul militarilor români.

Dacă la început participarea românească la misiuni internaționale s-a rezumat la operații conduse de ONU, cu rambursarea ulterioară a cheltuielilor, în prezent, România face, alături de eforturile umane și materiale, și eforturi financiare considerabile pentru susținerea implicării sale în misiunile NATO. Inițial, participarea la misiunile Alianței avea ca scop atingerea obiectivelor de integrare euroatlantică, în timp ce acum această participare ține de îndeplinirea responsabilităților de membru NATO legate de participarea la operațiunile și misiunile Alianței.

Atentatele de la 11 septembrie 2001 au marcat intrarea umanității într-o nouă fază, lumea înțelegând că terorismul a devenit un pericol de nivel mondial. Terorismul pândește de oriunde, iar lumea civilizată se dovedește, la rândul ei, incapabilă să facă față unor astfel de *provocări* împotriva umanității, cele mai elocvente fiind atentatele teroriste de la Madrid (2004) și Londra (2005).

Consolidarea profilului României în NATO implică armonizarea politicii naționale de apărare cu evoluțiile din cadrul structurilor euroatlantice, alături de o participare de substanță la dezvoltările conceptuale de la nivelul Alianței. Un rol activ al României în cadrul NATO reprezintă o condiție esențială pentru promovarea intereselor naționale la nivel inter-aliat și integrarea preocupărilor de securitate ale României în procesul decizional al Alianței Nord-Atlantice. Acest obiectiv presupune: continuarea operaționalizării forțelor puse la dispoziția Alianței; continuarea implementării cerințelor de capabilitate și interoperabilitate angajate prin Obiectivele asumate față de NATO și UE; participarea la operațiunile și misiunile NATO; participarea la dezvoltările conceptuale privind procesul de transformare a NATO; contribuția la inițiativele aliate privind capabilitățile.

Statutul României de stat membru NATO și UE aflat în vecinătatea a trei zone majore de instabilitate (spațiul ex-sovietic, Orientul Mijlociu și Balcani) reprezintă o problemă cheie pentru securitatea națională și impune asumarea unui rol important în menținerea stabilității în aceste regiuni, cu implicații directe asupra modului de planificare a apărării și a strategiilor de promovare a intereselor naționale la nivel regional. Din această perspectivă, România și-a asumat o politică regională pro-activă, bazată pe o angajare în Europa de Sud-Est, în mod deosebit în Balcani, și creșterea contribuției la securitatea regiunii Caucazului și Mării Negre.

Eforturile instituției militare sunt orientate în principal pe următoarele dimensiuni: consolidarea dialogului politico-militar și a cooperării bilaterale militare cu statele din regiunea extinsă a Mării Negre, Balcani și Orientul Mijlociu; dezvoltarea de programe de asistență pentru statele interesate din regiune în domeniul reformei sectorului de apărare; participarea activă la inițiativele de cooperare bilaterală și multinațională din regiune; promovarea politicilor internaționale de cooperare și asistență în regiune.

În același timp, România va continua să fie parte a demersurilor internaționale de luptă împotriva terorismului, prin participarea activă la operațiile desfășurate de organizațiile internaționale sau coalițiile de voință pentru combaterea sau prevenirea terorismului, prin sprijinirea acțiunilor de combatere a proliferării armelor de distrugere în masă și susținerea operațiilor de stabilizare și reconstrucție.

În acest sens, ca direcții de acțiune vor fi⁴⁶: asigurarea capacităților necesare pentru participarea în operațiuni de prevenire și combatere a riscurilor asimetrice și susținerea acestora în teatru; asigurarea sprijinului cu capabilități specifice (intelligence, supraveghere aeriană și maritimă); creșterea capacității instituționale de a interacționa cu celelalte structuri ale sistemului de securitate națională.

Toate acestea au fost posibile, dar și, într-o anumită măsură, impuse de statutul României de membru al NATO. În același timp, putem aprecia că asumarea responsabilă de către statul român a unor roluri diverse în materie de asigurare a securității naționale, regionale și chiar internaționale a fost posibilă tocmai datorită apartenenței României la această organizație politico-militară.

---

⁴⁶ *Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013*, http://www.mapn.gov.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/plan_2009.pdf, p.17.

2.4. Indicatori ai integrării Armatei României în Alianța Nord-Atlantică

Din perspectivă sociologică, integrarea Armatei României în Alianța Nord-Atlantică se poate evidenția apelând la o serie de indicatori. În acest sens, în continuare vor fi prezentați acei indicatori considerați ca esențiali pentru a ilustra convingător voința de integrare deplină a României în structurile euroatlantice.

• *Nivelul de profesionalizare a personalului militar.* În prezent, în Armata României întreg personalul militar este profesionalizat. Începând cu anul 2006, s-a renunțat la metoda conscripției și s-a trecut la recrutarea tuturor militarilor pe bază de voluntariat. Un efect major a fost reducerea substanțială a efectivelor instituției militare⁴⁷.

• *Gradul de pregătire profesională a tuturor militarilor.* În acest sens, s-au luat măsuri, cum ar fi: modernizarea sistemului de management al carierei militare, în conformitate cu teoria și practica din armatele statelor membre NATO. Aceasta a însemnat elaborarea și punerea în practică a unor programe adecvate privind: definirea posturilor, recrutarea și selecția personalului, pregătirea și evoluția în carieră a acestuia, evaluarea și motivarea pentru profesia militară; reducerea efectivelor, concomitent cu restructurarea personalului pe categorii de personal și grade militare, potrivit cerințelor de interoperabilitate cu armatele NATO în acest domeniu; profesionalizarea personalului în acord cu standardele și procedurile NATO⁴⁸.

---

⁴⁷ A se vedea: Petre DUȚU, *Fenomene și procese definitorii pentru evoluția armatei naționale*, Editura UNAP „Carol I”, București, 2008, cap. 4.

⁴⁸ Mircea MUREȘAN, Constantin MOȘTOFLEI, Nicolae DOLGHIN, Petre DUȚU, *Raporturile dintre armată și societate în contextul integrării României în NATO și aderării la Uniunea Europeană*, Editura UNAP „Carol I”, 2007, pp. 54-55.

• *Gradul participării Armatei României la misiuni internaționale sub egida NATO*⁴⁹. După dobândirea statutului de țară membră NATO, România și-a sporit participarea la misiunile internaționale atât sub egida ONU, UE cât și a Alianței Nord-Atlantice. În ceea ce privește implicarea în misiuni sub egida NATO, țara noastră este unul dintre contributorii importanți la ISAF. Participarea României la ISAF este fundamentată prin Hotărârea nr. 38 din 21 decembrie 2001 a Parlamentului României, care acordă Guvernului împuternicirea de a stabili forțele, mijloacele, finanțarea și condițiile în care se va asigura această participare. De asemenea, țara noastră ia parte la Misiunea NATO de Pregătire – Irak –NTM. Încă de la început (14 august 2004), România a sprijinit Misiunea NATO de Instruire a forțelor de securitate irakiene (I). Totodată, România participă și la Operațiunea KFOR. După declarația unilaterală de independență a Kosovo, România își menține angajamentul față de KFOR. Militarii români își continuă îndeplinirea misiunilor în baza mandatului încredințat, acela de a asigura securitatea populației civile. Contribuția României la KFOR este, în prezent, de 58 de militari. Detașamentul ROFND și-a încheiat misiunea în februarie 2011, după 21 de rotații succesive. În plus, țara noastră ia parte activă la Operațiunea Active Endeavour (OAE). În acest sens, menționăm, că potrivit sursei citate, România participă la această operațiune din anul 2005. În același timp, România s-a implicat alături de NATO în evenimentele din Libia;

• *Nivelul îndeplinirii angajamentelor asumate de România la intrarea în NATO*. Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013 oferă o serie de informații referitoare la acest indicator. Până în prezent, Ministerul Apărării Naționale are realizări apreciate și în cadrul NATO, în următoarele domenii⁵⁰: capabilități de intelligence la nivel

⁴⁹ *Participarea României la operațiunile și misiunile Alianței*, <http://www.mae.ro/node/1586>

⁵⁰ *Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013*, http://www.mapn.gov.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/plan_2009.pdf, p. 10.

strategic și operațional; capabilități de transport aerian strategic (participare la Capabilitatea de Transport Aerian Strategic) și tactic; elicoptere: SOCAT, de transport (NATO și MEDEVAC), navalizat și începând cu 2010, elicoptere CSAR; supraveghere aeriană, prin participarea la NATINADS2 (NATO Integrated Air Defence System) și maritimă, prin realizarea SCOMAR (Sistem de cercetare și observare maritimă); capabilități medicale ROL 2; capabilități ISTAR, CIMIC, EOD4; modernizarea aerodromurilor militare la standarde NATO cu sisteme de radionavigație, dirijare la aterizare și balizaj.

Totodată, au fost luate măsuri de maximă operativitate pentru creșterea gradului de protecție și a capacității operaționale a forțelor dislocate în operațiuni sub egida NATO, precum și pentru eliminarea deficitelor în domenii critice precum: puncte de comandă tip divizie și brigadă; platforme de transport multifuncționale; modernizare fregate T 22 R, faza II-a, inclusiv suportul logistic pe termen lung; navă de sprijin logistic; capabilități de luptă și capabilități de sprijin logistic.

De asemenea, onorarea obligațiilor asumate față de NATO, UE și în cadrul altor angajamente internaționale a constituit o prioritate absolută în procesul de planificare a resurselor alocate. Astfel, contribuțiile directe, materializate prin plata contribuțiilor anuale, au fost onorate integral, asigurând: plata contribuțiilor la NATO, respectiv la bugetul militar (inclusiv pensii), Programul NATO de Investiții în Securitate (NSIP), precum și la alte structuri NATO finanțate prin contribuții directe ale națiunilor (agenții, centre de excelență, etc). plata contribuțiilor la inițiativele multinaționale, regionale și la alte organisme internaționale la care este parte, astfel⁵¹: capabilitatea de Transport Aerian Strategic (SAC); Programul NAEW&C (Flota AWACS), începând cu anul 2009; Programul AGS (Supravegherea Terestră a Alianței).

⁵¹ *Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013*, http://www.mapn.gov.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/plan_2009.pdf, p. 11.

Capitolul 3.

PALETA MISIUNILOR ALIANȚEI NORD-ATLANTICE

3.1. Considerații privind misiunile NATO

Alianța Nord-Atlantică, prin rolurile asumate în materie de apărare și securitate colectivă, precum și de securitate internațională, îndeplinește o paletă largă de misiuni în deplin consens cu prevederile Tratatului de la Washington și cu Conceptul Strategic adoptat pentru o anumită perioadă de timp.

Pentru realizarea obiectivului principal de apărare și asigurare a stabilității, Organizația Atlanticului de Nord și-a asumat următoarele **misiuni fundamentale** de securitate⁵²: favorizarea unui mediu stabil de securitate euroatlantică prin angajarea în rezolvarea disputelor pe cale pașnică; constituirea într-un forum de consultări între aliați asupra problemelor care aduc atingeri intereselor lor vitale și pentru coordonarea eforturilor în direcția contracarării riscurilor și amenințărilor comune; descurajarea și apărarea împotriva amenințărilor cu agresiunea la adresa statelor membre conform Art. 5 și 6 din Tratatul de la Washington; pregătirea și angajarea activă în gestionarea crizelor, inclusiv în desfășurarea operațiunilor de răspuns la crize; extinderea și consolidarea parteneriatului, cooperării și dialogului cu celelalte țări din zona euroatlantică, pentru a mari transparența, încrederea reciprocă și capacitatea pentru acțiuni comune.

Prin urmare, paleta misiunilor asumate de către NATO în materie de apărare colectivă și securitate euroatlantică este destul de largă. Ulterior, aceasta a fost completată cu lupta împotriva terorismului internațional, a proliferării armelor de distrugere în masă, a pirateriei, a proliferării rachetelor

⁵² Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, NATO: Ghid informativ, <http://nato.md/uploads/site%20docs/nato%20-%20ghid%20informativ%20final.pdf>, pp.6-7.

balistice, a atacurilor cibernetice, întărirea securității energetice, prin protecția infrastructurilor de transport a hidrocarburilor și implicarea activă, constantă și responsabilă în gestionarea crizelor. O succintă analiză a acestor misiuni dovedește că, în consens cu criteriul ales, se pot distinge mai multe tipuri. Din perspectiva studiului nostru, ne interesează îndeosebi misiunile cu caracter strategic.

În opinia noastră, pentru a stabili care este caracterul unei misiuni a NATO trebuie pornit de la următoarele considerente: *mod de fundamentare, obiectivele stabilite, viziunea strategică și durata de desfășurare, alocarea resurselor*. Din această perspectivă, misiunile NATO sunt în totalitate strategice, și aceasta deoarece au o serie de trăsături specifice.

- Toate misiunile NATO sunt fundamentate pe o concepție clară, izvorâtă din cunoașterea științifică a realității sociale, politice, economice, militare și din experiența militară în diferite teatre de operații.

- Toate misiunile NATO sunt orientate spre atingerea unor obiective riguros definite. Astfel, potrivit Tratatului de la Washington, misiunea NATO de apărare colectivă a țărilor membre era, este și va continua să fie scopul esențial al Alianței. De altfel, la Summitul de la Chicago din 20-21 mai 2012, s-a subliniat că, în continuare, Conceptul Strategic din 2010 adoptat la Lisabona va ghida activitatea Alianței în direcția îndeplinirii eficace și permanent cu respectarea dreptului internațional, cele trei sarcini fundamentale – apărare colectivă, gestionarea crizelor și securitatea în cooperare – care contribuie toate la salvagardarea membrilor NATO⁵³.

- Toate misiunile NATO sunt concepute, organizate și desfășurate potrivit unei viziuni strategice și au stabilită durată de derulare. Astfel, apărarea colectivă a aliaților este permanentă, dar alte misiuni ca de exemplu, cea din Afganistan

⁵³ *Déclaration du Sommet de Chicago*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/official_texts_87593.htm?mode=pressrelease, p. 1.

este limitată în timp. În acest sens, la Summitul de la Chicago a fost evidențiat că „Procesul de tranziție ireversibilă prin care responsabilitatea totală a securității va fi transferată de la Forța Internațională de Asistență a Securității (ISAF) la Forțele Afgane de Securitate Națională (ANSF), merge bine și se va încheia la finele anului 2014. La această dată, misiunea de luptă condusă de NATO în Afganistan se va încheia⁵⁴.

- Orice misiune NATO, prin planificarea strategică, are asigurate resursele necesare și suficiente atingerii obiectivelor stabilite. La aceasta contribuie fiecare stat membru potrivit angajamentelor asumate la intrarea în Alianță.

În prezent, misiunile NATO au fost extinse⁵⁵, în special pentru a include prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, neproliferarea, lupta împotriva terorismului. Teatrele de operații ale Alianței au fost extinse mai întâi în fosta Iugoslavie și acum în Afganistan, cu forțe de stabilizare, progresiv extinse la întreg teritoriul afgan. Totodată, Alianța s-a angajat alături de UE în cadrul operației anti-piraterie Atlanta în largul Somaliei și a participat la diverse misiuni umanitare în Africa și Asia, ca în Indonezia și Pakistan.

3.2. Misiuni actuale și viitoare ale NATO

Analiza Tratatului Organizației Atlanticului de Nord, semnat la Washington în aprilie 1949, a misiunilor și operațiilor⁵⁶ și a textului Conceptului Strategic NATO adoptat la Summitul de la Lisabona din decembrie 2010 conduce la concluzia că Alianța Nord-Atlantică, de la crearea sa și până în prezent (2012), a îndeplinit misiuni ce țin de Articolul 5 al misiuni specifice non-articolul 5.

⁵⁴ *Ibidem*, p.1.

⁵⁵ *L'élargissement à de nouveaux membre. Introduction*, <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/otan/nouveaux-membres.shtml>

⁵⁶ A se vedea: Anexa nr. 1.

Potrivit Articolului 5, NATO are ca rol esențial **apărarea colectivă** a statelor sale membre împotriva oricărei agresiuni militare. Această misiune a rămas valabilă și după Războiul Rece și chiar atunci când Alianța s-a extins, prin primirea de noi membri. Pe toată durata războiului Rece, NATO a descurajat orice încercare de agresiune militară din partea URSS și a Tratatului de la Varșovia împotriva statelor sale membre. Prevederile Articolului 5 au fost puse în aplicare, pentru prima dată de la înființarea Alianței, după 11 septembrie 2001, dată la care SUA a fost ținta atentatelor teroriste organizate de Al-Qaida. Apreciem că apărarea colectivă va rămâne esențială și în viitor, de fapt, ea va exista atât timp cât ființează NATO.

După încheierea Războiului Rece, mediul de securitate internațional a cunoscut o deteriorare accentuată. State precum Iugoslavia și URSS s-au destrămat, iar în locul lor au apărut o serie de state ce și-au proclamat autonomia și independența. Această trecere de la state de tip federativ la state autonome, independente și suverane, de cele mai multe ori, s-a făcut prin mijloace violente – război etnico-religios sau conflicte armate etnice. Unele dintre tendințele separatiste nu au fost materializate, ele rămânând la stadiul de ceea ce s-a numit ulterior „conflicte înghețate” (Transnistria în Republica Moldova, Osetia de Sud în Azerbaidjan, Nagorno-Karabah în Georgia, de exemplu). În plus, o serie de evenimente politico-sociale semnificative au avut loc la sfârșitul anilor 1990. Este vorba despre disoluția URSS, căderea zidului Berlinului și reîntregirea Germaniei, țările Est și Central europene foste comuniste intră într-un lung proces de tranziție, precum și de apariția și manifestarea unor riscuri și amenințări noi de securitate. Toate acestea creează un mediu propice menținerii în actualitate a NATO care devine unul dintre actorii nonstatali semnificativi ai scenei mondiale în materie de securitate.

Pe de altă parte, comunitatea internațională nu rămâne insensibilă la creșterea instabilității și insecurității în lume și face apel constant la serviciile NATO. În acest context complex, dinamic și fluid, Alianța găsește resurse suficiente pentru a se transforma atât calitativ (își asumă noi misiuni în materie de securitate internațională, de exemplu), cât și cantitativ (extinderea rândurilor sale prin primirea de noi membri). Astfel, NATO, la solicitarea ONU se implică activ și constant în efectuarea de **misiuni umanitare, misiuni de menținere, impunere și stabilizare a păcii**, iar după 11 septembrie 2001, pornește un adevărat **război împotriva terorismului internațional**. În acest timp, NATO își elaborează succesiv noi concepte strategice, prin care se adaptează flexibil la realitățile mediului de securitate internațional, și își stabilește o concepție clară –abordarea cuprinzătoare – privind soluționarea crizelor și conflictelor. De altfel, NATO este implicată **activ în soluționarea crizelor și conflictelor din întreaga lume**, dar prioritar în zonele de interes strategic pentru SUA și celelalte state membre ale Alianței.

Prin adoptarea Noului Concept Strategic al Alianței la Summitul de la Lisabona din decembrie 2010, NATO prefigurează noi domenii de manifestare activă, responsabilă și permanentă. De altfel, și denumirea conceptului – Concept Strategic pentru apărarea și securitatea membrilor Organizației Atlanticului de Nord⁵⁷ - sugerează care va fi misiunea esențială a NATO pe viitor – apărarea și securitatea membrilor săi.

Pe viitor, potrivit acestui Concept Strategic, NATO va avea o serie de misiuni esențiale⁵⁸.

a) *Apărarea colectivă* - membrii Alianței își vor acorda întotdeauna asistență reciprocă împotriva unui atac, conform

⁵⁷ *Engagement actif, défense moderne*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/official_texts_68580.htm

⁵⁸ Ibidem, p. 2.

Articolului 5 din Tratatul de la Washington. NATO va adopta măsuri de descurajare și apărare împotriva oricărei amenințări de agresiune și a oricărei provocări de securitate emergente ce ar compromite securitatea fundamentală a unuia sau a mai multor aliați ori chiar a întregii Alianțe.

b) *Gestionarea crizei* - NATO dispune de un avantaj unic și puternic de capacități politice și militare pentru a acționa asupra gamei complete de crize, fie înainte, în timpul sau după conflict. Alianța va pune în practică un ansamblu adecvat al acestor instrumente politice și militare pentru a contribui la gestionarea crizelor ce se ivesc susceptibile de a aduce atingere securității Alianței înainte ca ele să nu degenereze în conflicte, pentru a face să înceteze conflictele în curs care compromit securitatea NATO și pentru a ajuta la întărirea stabilității în situațiile post-conflict atunci când aceasta contribuie la securitatea euroatlantică.

c) *Securitatea prin cooperare* - Alianța poate să intervină dincolo de frontierele sale, prin dezvoltări politice și securitare. Ea va contribui la întărirea securității internaționale, angajând un parteneriat cu țările și organizațiile internaționale adecvate, având un aport activ la controlul armamentelor, dezarmării și neproliferării, și menținând deschisă adevărată poartă a tuturor democrațiilor europene ce răspund normelor NATO.

În plus, NATO va acționa consecvent în mai multe direcții.

- *Combaterea amenințării convenționale*, în condițiile în care multe regiuni și țări s-au angajat în achiziții de importante capacități militare, cu consecințe dificil de prevăzut pentru stabilitatea internațională și securitatea euroatlantică. Este vorba mai ales de proliferarea rachetelor balistice, ce sunt o amenințare reală și crescândă pentru zona euroatlantică.

- *Controlul și descurajarea proliferării armelor nucleare*, a altor arme de distrugere în masă, a vectorilor lor ce ar putea avea consecințe incalculabile pentru stabilitatea și prosperitatea mondială.

- *Lupta împotriva terorismului*, ce este o amenințare directă pentru securitatea cetățenilor țărilor NATO și, mai larg, pentru stabilitatea și prosperitatea internațională.

- *Lupta împotriva instabilității sau a unui conflict dincolo de frontierele NATO* ce pot amenința direct securitatea Alianței, prin alimentarea extremismului, terorismului criminalității transfrontaliere.

- *Apărarea împotriva atacurilor cibernetice* ce cresc în frecvență, sunt mai bine organizate, și produc pagube costisitoare administrațiilor, întreprinderilor, economiei, chiar rețelelor de transport și de aprovizionare sau altor infrastructuri critice. Acest atacuri riscă să atingă pragul ce poate amenința prosperitatea, securitatea și stabilitatea statelor și a zonei euroatlantice.

- *Apărarea căilor de comunicații, de transport sau de tranzit, artere vitale pe care se bazează schimburile internaționale, securitatea energetică și prosperitatea; gestionarea crizelor.* Crizele și conflictele dincolo de frontierele NATO pot constitui o amenințare directă pentru securitatea teritoriului și populației țărilor Alianței. În consecință, NATO se va angaja, atunci când este posibil și necesar, pentru a preveni sau gestiona o criză, stabiliza o situație post-conflict sau să ajute la reconstrucție.

- *Promovării securității internaționale prin cooperare* prin controlul armamentelor, dezarmării și proliferării armelor.

Prin îndeplinirea acestor misiuni, NATO va reuși să apere valorile comune cum sunt libertatea individuală, democrația, drepturile omului și statul de drept și obiectivul comun esențial și imuabil al Alianței – salvagardarea libertății și securității membrilor săi.

Analizând aceste misiuni din perspectiva scopului de atins, a duratei lor în timp, de regulă, lungă, și a mijloacelor necesare și suficiente îndeplinirii lor eficace și complete, apreciem că toate pot fi considerate ca fiind strategice.

3.3. Corelația între misiunile și Conceptul Strategic NATO

Conceptul Strategic impune ca NATO să îndeplinească un anumit tip de misiuni. Practic, există o legătură între rolurile asumate de Alianța Nord-Atlantică și dinamica conceptelor strategice adoptate periodic de aceasta. Pentru a ilustra această legătură vom prezenta succesiv și succint principalele *concepte strategice* adoptate de Alianță de la înființarea sa și până în zilele noastre. Menționăm că stabilirea unui *Concept Strategic al NATO* și definirea sa, cu claritate a ținut întotdeauna seama de mediul de securitate internațional, de caracteristicile și tendințele acestuia.

Astfel, la crearea sa, Alianța și-a asumat rolul de apărare a statelor membre, adoptând în acest sens o strategie adecvată scopului propus. Inițial, strategia NATO a fost formulată sub numele de *Concept Strategic pentru apărarea zonei Atlanticului de Nord*⁵⁹. Elaborat în perioada octombrie 1949 și aprilie 1950, acest concept expune o strategie a operațiilor de mare anvergură pentru apărarea teritoriilor statelor membre. La mijlocul anilor 1950, este stabilită strategia de *represalii masive*, în care accentul este pus pe descurajare, NATO amenințând să riposteze la orice agresiune împotriva țărilor membre prin toate mijloacele la dispoziție, inclusiv armele nucleare. Începând cu 1967, după numeroase dezbateri în cadrul Alianței, *represaliile masive* sunt înlocuite prin strategia *ripostei graduale*, oferind avantajele supletei riposte NATO în caz că era amenințată suveranitatea sau independența oricăreia dintre țările membre.

În 1991, odată cu încheierea Războiului Rece, situația politică în Europa și situația militară generală se schimbă

---

⁵⁹*L'OTAN après la Guerre froide*, <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/otan/origine-otan.shtml>, p. 3.

fundamental în contextul cunoscut. Față de noua situație, Alianța adoptă un nou *Concept Strategic*. Acesta definea în capitole distincte: *contextul strategic*, determinat de noul climat strategic și de provocările și riscurile la adresa securității; *obiectivele și funcțiile de securitate ale Alianței*, insistându-se pe natura NATO și pe sarcinile fundamentale ale acesteia; *o concepție largă asupra securității*, bazată pe dialog, cooperare, apărare colectivă, precum și pe gestionarea și prevenirea conflictelor; *orientări pentru apărare*, ce vizau noua structura de forțe, misiunile și dispozitivul militar al Alianței, determinate de caracteristicile forțelor convenționale și nucleare ale NATO. În același timp, acest document vine cu importante schimbări privind forțele integrate ale NATO, mai ales reduceri substanțiale a mărimii și a nivelului lor de pregătire, ameliorări ce vizează să le crească mobilitatea, suplețea și capacitatea de adaptare la diferite circumstanțe, ca și un mai larg recurs la formații multinaționale. De asemenea, se iau măsuri pentru a raționaliza structura de comandament a forțelor și a adapta dispozițiile și procedurile de planificare a apărării Alianței, în special în optica nevoilor viitoare în materie de gestionare a crizelor și menținere a păcii. Prin urmare, se constată o preocupare intensă a Alianței spre îmbunătățirea apărării colective a țărilor membre concomitent cu pregătirea în vederea garantării unui răspuns adecvat noilor amenințări de securitate ce se prefigurează.

În 1997, statele membre ale NATO decid să reexamineze Conceptul și să-l actualizeze pentru a lua în seamă schimbările intervenite în Europa și reafirmând atașamentul Alianței față de apărarea colectivă și de legătura transatlantică. *Conceptul Strategic al NATO* adoptat la Summitul de la Washington în aprilie 1999 continuă demersurile celui anterior, dar, totodată, înglobează mijloace politice și militare complementare, și pune accentul pe cooperarea cu celelalte state ce împărtășesc obiectivele Alianței. De asemenea, se ține seama de dezvoltarea

Politicii de Securitate și Apărare a Uniunii Europene. Sintetic, acest concept strategic al NATO cuprinde o serie de elemente următoare.

- *Prezervarea legăturii transatlantice*. Conceptul afirmă că securitatea Europei și cea a Americii de Nord sunt indivizibile și subliniază importanța unui parteneriat puternic și dinamic între Europa și America de Nord.

- *Menținerea capacității militare eficiente*. În acest sens, strategia pune accentul pe exigența capacităților militare eficiente în toate circumstanțele previzibile, pe descurajare și apărare colectivă, pe operațiile de răspuns la crize.

- *Dezvoltarea Identității Europene de Securitate și Apărare (ESDI) în cadrul Alianței*. Conceptul Strategic confirmă că ESDI se dezvoltă în cadrul Alianței pe baza deciziilor luate de către miniștrii afacerilor externe ai NATO la Berlin în 1996.

- *Prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor*. Conceptul recunoaște că operațiile de răspuns la crize ca cele duse în Bosnia și Kosovo vor constitui un aspect cheie al Contribuției Alianței la pacea și securitatea euroatlantică.

- *Parteneriatul, cooperarea și dialogul*. Accentul este pus pe determinarea Alianței de a continua politica sa stabilă de vreme îndelungată deja de Parteneriat, de cooperare și dialog cu toate țările democratice din regiunea euroatlantică. Principalele instrumente ale acestei politici rămân Consiliul Parteneriatului Euroatlantic, Parteneriatul pentru Pace, relațiile speciale cu Rusia și Ucraina, precum și Dialogul Mediteranean.

- *Extinderea Alianței*. Conceptul confirmă deschiderea NATO la adeziunea de noi membri, conform Articolului 10 al Tratatului de la Washington, și reafirmă că Alianța va lansa noi invitații în anii ce vin.

- *Controlul armamentelor, dezarmarea și neproliferarea*. Conceptul enunță politica de susținere a Alianței de control al armamentelor, a dezarmării și a neproliferării.

Per ansamblu, acest Concept Strategic fixează orientările pentru forțele Alianței. Strategia fixată prevede continuarea punerii în funcțiune a capacităților militare necesare pentru îndeplinirea întregii game de misiuni ale Alianței, de la apărare colectivă la susținerea păcii și a celorlalte operații de răspuns la criză.

În 2010, la Summitul de la Lisabona se adoptă de către NATO un Nou Concept Strategic care are în vedere schimbările pe care le-a cunoscut mediul de securitate din 1999. Astfel, mediul de securitate contemporan ascunde multiple provocări și schimbări pentru securitatea teritoriului și populațiilor țărilor membre NATO⁶⁰. Pentru a garanta această securitate, Alianța are datoria și voința de a continua să îndeplinească eficace *trei sarcini fundamentale*, care împreună contribuie la salvagardarea membrilor săi, și aceasta întotdeauna cu respectarea dreptului internațional: *apărarea colectivă; gestionarea crizelor; securitatea prin cooperare*.

Pentru executarea întregii game de misiuni NATO atât eficace, cât și eficient, aliații trebuie să se angajeze într-un proces continuu de reformă, modernizare și transformare.

Astăzi, amenințările convenționale (multe țări fac achiziții importante de armament, conducând la proliferarea rachetelor balistice și a armelor nucleare) rămân de actualitate, dar apar și vor apare noi amenințări din spectrul nonconvențional (terorismul, armele chimice, biologice, nucleare sau radiologice, criminalitatea transnațională, atacurile cibernetice).

În opinia noastră, analiza *Conceptelor Strategice ale NATO* pune în evidență câteva concluzii importante.

---

⁶⁰ *Concept stratégique de l'OTAN: le texte*, <http://www.dsi-presse.com/?p=2576>, pp. 5-7.

- *Continuitatea activității Alianței* în ceea ce privește asumarea constantă, responsabilă și activă a apărării colective a statelor membre, întotdeauna cu respectarea Cartei ONU și a dreptului internațional.

- *Consecvența Alianței* de a-și asuma permanent și în orice situație un rol activ în materie apărare colectivă.

- *Flexibilitatea Alianței*, exprimată prin eficacitate, creativitate și adaptare fără disfuncționalități la situațiile inedite ivite în mediul de securitate regional și global.

- *Capacitatea Alianței de a se transforma* în vederea îndeplinirii eficace a tuturor rolurilor asumate în materie de securitate și apărare colectivă, precum și de stabilitate și securitate globală.

- *Creșterea numărului misiunilor îndeplinite de Alianță* în beneficiul stabilității și securității internaționale.

- *Deschiderea Alianței spre cooperare cu alți actori statali și nonstatali* în domeniul gestionării crizelor și a asigurării stabilității și securității regionale și internaționale.

- *Capacitatea Alianței de a atrage și primi în rândurile sale statele democratice europene care îi împărtășesc normele*.

Toate acestea le apreciem ca fiind indicatori ai unui statut internațional înalt al NATO, recunoscut atât de către actorii statali, cât și nonstatali semnificativi ai scenei mondiale.

3.4. Implicarea Armatei României în îndeplinirea misiunilor NATO

România, atât înainte, cât și după dobândirea statutului de țară membră a NATO a participat și participă activ, responsabil și voluntar la diverse misiuni sub egida Alianței. În Anexa nr. 2 sunt prezentate principalele misiuni NATO la care România a luat și încă ia parte. Analiza acestor misiuni dovedește atât voința României de contribui concret la stabilitatea și securitatea regională și internațională, cât și capacitatea sa de a-și îndeplini angajamentele luate la aderarea la Alianța Nord-

Atlantice. Dacă analizăm misiunile NATO la care România a luat și ia parte din perspectiva caracterului lor, apreciem că toate aceste *misiuni* pot fi considerate *strategice*. Aici, avem în vedere atât criteriile enunțate la subcapitolul 1.3.1. din prezentul studiu, cât și prevederile Conceptului strategic al NATO adoptat la Summitul Alianței de la Lisabona din decembrie 2010.

Astfel, *apărarea colectivă*, misiune reieșită din Articolul 5 al Tratatului de la Washington, a avut, are și va avea atât timp cât NATO există, un strict *caracter strategic*. În acest sens, Conceptul Strategic al NATO adoptat la Summitul de la Lisabona apreciază că *apărarea colectivă este una din sarcinile fundamentale esențiale* ale Alianței. În acest sens, se afirmă că „Membrii Alianței vor fi gata întotdeauna să-și acorde asistență mutuală împotriva unui atac, conform Articolului 5 al Tratatului de la Washington. Acest angajament rămâne ferm și constrângător. NATO va lua măsuri de descurajare și de apărare împotriva oricărei amenințări de agresiune și împotriva oricărei provocări emergente de securitate care ar compromite securitatea fundamentală a unuia sau a mai multor aliați sau chiar a întregii Alianțe”⁶¹.

În acest cadru, România, ca membră a Alianței Nord-Atlantice, participă și va participa la apărarea colectivă. Prin urmare, aceasta este *misiunea strategică esențială* la care Armata României este chemată să ia parte de o manieră constantă, permanentă, activă și responsabilă. După 11 septembrie 2001, atentatele teroriste împotriva SUA au fost apreciate ca fiind o agresiune asupra unui stat membru al NATO și s-a declanșat lupta împotriva terorismului internațional. Din această perspectivă, *lupta Alianței împotriva terorismului internațional* se poate considera ca fiind o *misiune strategică*.

---

⁶¹ *Engagement actif, défense moderne*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/official_texts_68580.htm

De asemenea, participarea României, în cadrul misiunilor NATO, la *gestionarea crizelor și conflictelor* se poate considera tot o *misiune strategică*. Aceasta dacă se au în vedere următoarele caracteristici ale acestui tip de misiune: *scopul* – asigurarea stabilității și securității regionale și globale; *durata ei în timp* – astfel de misiuni durează vreme îndelungată deoarece conform concepției NATO (abordare cuprinzătoare) de gestionare a crizelor nu se rezumă la dimensiunea militară, ci privește, în egală măsură, stabilizarea, reconstrucția post-conflict, revenirea la normalitate (democrație, stat de drept, bună guvernare, drepturile omului); *multitudinea resurselor umane, materiale și financiare alocate*; *viziunea strategică și concepția clară pe care se fundamentează*.

Totodată, România este angajată la executarea de *misiuni umanitare* atât sub egida NATO, cât și a UE ori ONU. În opinia noastră, implicarea constantă, responsabilă și activă a Armatei României la îndeplinirea de sarcini umanitare sub egida NATO se înscrie tot în categoria de *misiuni strategice*.

Într-un sens larg, misiunile în sprijinul păcii și tip *coalitiție*⁶² dacă respectă criteriile de la 1.3.1. pot fi considerate tot misiuni strategice și dacă se desfășoară sub egida NATO. Afirmăm acest lucru întrucât România poate îndeplini astfel de misiuni și sub egida Uniunii Europene, ONU sau OSCE. De altfel, Legea 42/2004 stipulează care sunt misiunile pe care Armata României le execută în afara teritoriului național. În concluzie, se poate aprecia că România participă la îndeplinirea de misiuni în afara teritoriului național sub egida NATO în mod activ, responsabil și în consens cu posibilitățile umane și economice, precum și potrivit angajamentelor asumate la aderarea la Alianță.

---

⁶² Legea 42/2004, <http://legestart.ro/Legea-42-2004-participarea-fortelor-armate-misiuni-afara-teritoriului-statalui-roman-%28Njc0Nzg-%29.htm>, art. 2.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

NATO, ca organizație politico-militară, pe tot parcursul existenței sale, și-a asumat roluri diverse, de la apărarea colectivă la gestionarea crizelor și conflictelor. A fost capabilă să îndeplinească întreaga gamă de misiuni, întrucât a știut să se transforme oportun, să se adapteze flexibil și creator la realitățile mediului de securitate internațional. Apartenența unui stat la această organizație este un semn al implicării active în materie de apărare colectivă și securitate.

Integrarea României în NATO reprezintă una dintre cele mai mari realizări ale politicii externe românești din 1989 până în prezent. De când a devenit membru al Alianței, România are un rol activ, promovând valorile și obiectivele NATO, dar și participând activ la toate operațiunile și misiunile acestei structuri, inclusiv la cele din afara spațiului euroatlantic. Țara noastră aduce contribuții semnificative la Forța Internațională de Asistență pentru Securitate (ISAF), Misiunea NATO de Pregătire – Irak (NTM-I), Operațiunea KFOR și Operațiunea Active Endeavour (OAE).

De asemenea, România contribuie la procesul de transformare a NATO, menit să ofere Alianței Nord-Atlantice capacități flexibile, apte să se desfășoare rapid și să răspundă noilor tipuri de amenințări (terorism, proliferarea armelor de distrugere în masă).

Implicarea activă și responsabilă a României în executarea de misiuni strategice în cadrul misiunilor NATO presupune ca **forțele destinate Alianței să fie echipate, dotate, încadrate cu personal și instruite la nivelul cerut de compatibilitatea și interoperabilitatea cu celelalte structuri militare participante la misiunea respectivă**. Astfel, realizarea unei structuri de forțe cu un grad ridicat de susținere și interoperabilitate, flexibile, mobile, desfășurabile în teatre de

operații, capabilă să participe atât la întreaga gamă de misiuni NATO constituie o necesitate. Afirmăm acest lucru pentru a sublinia necesitatea respectării tuturor angajamentelor asumate de statul român la aderarea la NATO chiar și în condițiile unui buget al apărării definit prin austeritate.

Înzestrarea cu armament și mijloace de luptă adecvate naturii și caracterului misiunii, precum și zonei geografice este, de asemenea, absolut necesară. Este posibil ca, în astfel de condiții, numărul militarilor români răniți sau decedați în misiuni internaționale să se reducă simțitor.

Totodată, se impune ca obligatorie **aplicarea standardelor NATO de instruire la nivel individual și colectiv și implementarea sistemelor de evaluare a nivelului de instruire al unităților**.

Consolidarea profilului României în NATO implică **armonizarea politicii naționale de apărare cu evoluțiile din cadrul NATO alături de o participare de substanță la dezvoltările conceptuale de la nivelul Alianței**. Un rol activ al României în cadrul NATO reprezintă o condiție esențială pentru promovarea intereselor naționale la nivel inter-aliat și integrarea preocupărilor de securitate ale României în procesul decizional al Alianței Nord-Atlantice.

BIBLIOGRAFIE

I. Lucrări de autor

1. *Dicționar de psihologie socială*, Editura științifică și enciclopedică, București, 1981.
2. DUȚU, Petre, *Apărarea colectivă – o necesitate a menținerii integrității statale naționale. Acțiunea Armatei României în cadrul apărării NATO*, Editura UNAp, București, 2005.
3. DUȚU, Petre, *Fenomene și procese definitorii pentru evoluția armatei naționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2008.
4. DUȚU, Petre, *Fenomene diverse cu impact asupra stabilității și securității locale, regionale și internaționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012.
5. MOȘTOFLEI, Constantin (coordonator), *România-NATO 1990-2002*, Editura AISM, București, 2002.
6. MOȘTOFLEI, Constantin; DOLGHIN, Nicolae; DUȚU, Petre, *Raporturile dintre armată și societate în procesul integrării europene și euroatlantice a României*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2005.
7. MUREȘAN, Mircea; MOȘTOFLEI, Constantin; DOLGHIN, Nicolae; DUȚU, Petre, *Raporturile dintre armată și societate în contextul integrării României în NATO și aderării la Uniunea Europeană*, Editura UNAp „Carol I”, 2007.

II. Resurse bibliografice pe INTERNET

1. *Le Concept stratégique*, <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/dossiers/otan/nouveau-concept-strategique.shtml>.

2. *Context general*, http://www.nato.int/ebookshop/video/declassified/#/fr/encyclopedie/naissance_de_l-otan.
3. *Élargissement de l'OTAN*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/topics_49212.htm.
4. *Engagement actif, défense moderne*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/official_texts_68580.htm.
5. *L'Europe affiche son unité*, http://www.nato.int/ebookshop/.../l_europe_affiche_son_unite.
6. *Fondation de l'OTAN*, <http://www.herodote.net/histoire/evenement.php?jour=19490404>.
7. *Lisbonne, l'OTAN et la Russie: la grande revue des conceptions*, http://fr.rian.ru/trend/russie_otan_lisbonne_2010.
8. MOSTOFLEI, Constantin, *Evoluția Conceptului Strategic al Alianței*, <http://www.presamil.ro/SMM/2004/03-04/pag%206-8.htm>.
9. *Parteneriatul pentru Pace*, <http://nato.md/index.php/ro/despre-nato/programele-de-parteneriat-ale-nato/parteneriatul-pentru-pace>.
10. *Le plan Marshall*, <http://www.herodote.net/evenement-19470605.php>.
11. *Planul strategic al Ministerului Apărării Naționale 2010 – 2013*, http://www.mapn.gov.ro/despre_mapn/informatii_generale/documente/plan_2009.pdf.
12. PONSARD, Lionel, *L'élargissement de l'OTAN: entre sécurité collective et défense collective*, <http://www.uclouvain.be/cps/ucl/doc/euro/documents/Ponsard.pdf>.
13. *Rapport l'élargissement de l'OTAN*, <http://www.nato-pa.int/archivedpub/comrep/2001/au-214-f.asp>.
14. SAIDY, Brahim, *La transformation de l'Otan: trois périodes, trois mutations*, http://www.defnat.com/site_fr/pdf/TRIBUNE-06102010-SAIDY.pdf.

Anexa nr. 1. **Operații și misiuni ale NATO⁶³**

1. Din 1949 până la începutul anilor 1990

La crearea sa, NATO avea drept rol esențial descurajarea agresiunilor militare împotriva țărilor sale membre. Misiunea sa era de apărare colectivă a țărilor membre ale Alianței.

2. După Războiul Rece

- Operațiunea Anchor Guard. (10 august 1990 - 9 martie 1991).
- Operațiunea Ace Guard. (3 ianuarie 1991 - 8 martie 1991).
- Operațiunea Allied Goodwill I & II. (4-9 februarie, 27 februarie - 24 martie 1992).
- Operațiunea Agile Genie. (1-19 mai 1992).

3. Operații și misiuni în desfășurare

- În Afganistan (august 2003 până în prezent) – Forța internațională de asistență de securitate (ISAF);
- În Kosovo (iunie 1999 până în prezent) – KFOR;
- Supraveghere a Mării Mediterane (septembrie 2001– în octombrie în prezent) – Active Endeavour
- Lupta împotriva pirateriei în largul Cornului Africii (operațiunea Ocean Shield – începe în 17 august 2009 – și continuă Allied Provider și Allied Protector);
- Susținerea Uniunii Africane. Din 2007, NATO sprijină UA în Somalia (misiunea AMISON).

4. Operații și misiuni încheiate

• Misiunea din Bosnia-Herțegovina. Din vara lui 1992 până în 2004. Astfel, succesiv au fost organizate și desfășurate operațiile: Deadeye, Deliberate Force, Joint Endeavour (Forța de punere în practică a Acordului de la Dayton –IFOR, Forța de stabilizare – SFO).

• Misiunea din fosta Republică Iugoslavă Macedonia (în perioada august 2001 martie 2003, succesiv s-au derulat trei operații - Essential Harvest, Amber Fox și Allied Harmony).

• Prima operație de luptă împotriva terorismului. Operațiunea Eagle Assist (jumătatea lui octombrie 2001 –jumătatea lui mai 2002).

• Al doilea război din Golf. Operațiunea Display Deterrence (26 februarie-16 aprilie 2003).

• Protecția evenimentelor publice. Operațiunea Distinguished Games (18 iunie-29 septembrie 2004).

• Misiunea din Irak. In intervalul 2004-2011 s-a efectuat « Misiunea NATO de formare în Irak (NTM-I).

• Uraganul Katrina.

• Operație de ajutor după cutremurul de pământ din Pakistan.

• Ajutor dat Uniunii Africane în Sudan (Darfour). Misiunea UA s-a numit MUAS;

• Lupta împotriva pirateriei în Golful Aden și în largul Cornului Africii. Din octombrie până în decembrie 2008, NATO a efectuat operațiunea Allied Provider.

• În Libia. Din 31 martie 2011 NATO a luat conducerea operațiilor militare din Libia. Operațiunea Unified Protector s-a încheiat la 31 octombrie 2011.

---

⁶³ Adaptat după: *Opérations et missions de l'OTAN*, http://www.nato.int/cps/fr/natolive/topics_52060.htm

Anexa nr. 2.
România în teatrul de operațiuni NATO⁶⁴

1. Participarea armatei române la misiunile NATO din Europa

• Misiunea IFOR/NATO în Bosnia și Herțegovina (martie - decembrie 1996)

În conformitate cu Hotărârile Parlamentului, nr. 23 și 43/1995 și Hotărârea de Guvern nr. 63 din 07.02.1996, începând cu 08.03.1996 România a participat la misiune cu 1 batalion de geniu cu un efectiv de 200 militari.

Geniștii români au îndeplinit o gamă diversă de misiuni (124 la număr), diferite ca amploare, complexitate și durată, pe întreg teritoriul Bosniei-Herțegovina, într-o arie deosebit de mare (peste 350 km de la Nord la Sud și peste 300 km de la Est la Vest), atât în Republica Srpska, cât și în Federația Croato-Musulmană.

• Misiunea SFOR/NATO în Bosnia și Herțegovina

În urma Hotărârii Parlamentului României nr. 25 din 1996 și a Hotărârii Guvernului României nr. 73 din 14.03.1996, Batalionul 96 Geniu „Dr. Joseph Kruzel” a rămas să facă parte din SFOR pe o perioadă de 18 luni. În iunie 1998, această perioadă a fost prelungită 1 an până în iunie 1999.

Batalionul a cunoscut o nouă subordonare, realizându-se o grupă de legătură între unitatea românească și LANDCENT (Forța Terestră a NATO din Europa din aceea perioadă), care înlocuise ARRC, fostul eșalon superior pe timpul misiunii IFOR.

Ca urmare a reducerii treptate a efectivelor SFOR, s-au diminuat și efectivele românilor angajați în SFOR și au apărut

⁶⁴ România în teatrul de operațiuni NATO, <http://old.mae.ro/index.php?unde=doc&id=38632&idlnk=&cat=>

subunități noi, precum un pluton de poliție militară, o celulă națională de informații, precum și noi funcții pentru ofițerii români în comandamentul principal din Sarajevo.

Misiunea SFOR, aflată inițial sub egida NATO a trecut în *noiembrie 2004* sub egida Uniunii Europene (*EUFOR*), misiunea luând denumirea de ALTHEA.

• Misiunea KFOR/NATO în Kosovo

Prezența militară românească în KFOR a început din martie 2000, atunci când primii ofițeri și maiștri militari români specialiști în operațiuni psihologice din structurile S.M.G. au început să încadreze funcții din cadrul PSYOPS Branch – Elementul de Sprijin Operații Psihologice din comandamentul principal KFOR, aflat în câmpul Film City, situat la marginea Priștinei, capitala provinciei Kosovo.

Ultimul detașament dislocat în Kosovo a început misiunea la data de 01.03.2002, în baza Hotărârii Parlamentului României nr. 22 din 19.09.2001. Detașamentul național de forțe (ROFND) este dislocat în Camp BASCO-GORAZDEVAC, în apropierea localității Peje/Pec și acționează în *Task Force Aquila* (unitate italiană de tip batalion) în cadrul Brigăzii multinaționale de sud-vest.

Rotirea efectivelor Detașamentului ROFND s-a executat din 4 în 4 luni, iar începând cu august 2005 din 6 în 6 luni.

• Rezerva Strategică SFOR/KFOR

Reprezintă o rezervă mobilă de forțe, care poate fi desfășurată rapid, și care poate acționa pe teritoriul Bosniei - Herțegovina sau al provinciei Kosovo, în scopul:

- de a răspunde la o situație de criză sau o creștere sensibilă a tensiunii în zonă;

- de a asigura, la cerere, protecția forțelor din componerea SFOR și KFOR;

- de a îndeplini unele misiuni care necesită forțe suplimentare față de cele aflate în prezent în teatru, după întrebuițarea rezervelor tactice și operative;

- de a executa unor demonstrații de forță cu scop de descurajare.

În baza Hotărârii Parlamentului României nr. 9 din 09.06.1997, s-a aprobat participarea României la constituirea Rezervei Strategice pentru Forța de Stabilizare din Bosnia - Herțegovina (SFOR) cu forțe și mijloace din Ministerul Apărării Naționale constând într-un batalion de infanterie format din 400 militari, 2 avioane de transport C-130 Hercules, "la chemare" și o grupă de stat major formată din 10 ofițeri.

Prin Hotărârea Parlamentului României nr. 5 din 24.03.1998, s-a aprobat suplimentarea, de la 300 la 400 de militari (inclusiv grupa de stat major), a efectivelor batalionului de infanterie și s-a renunțat la oferta de avioane de transport ca urmare a negocierilor purtate pe timpul conferințelor de generare a forței.

Prin Hotărârea Parlamentului României nr. 3 din 08.03.2000, s-a aprobat extinderea mandatului doar pentru Batalionul 26 Infanterie din rezerva SFOR pentru a executa misiuni și în sprijinul Forței de Menținere a Păcii din Kosovo (KFOR).

Termenul de dislocare în teatrul de operații al forțelor din cadrul Rezervei Strategice SFOR/KFOR a fost stabilit la 14 zile.

2. Misiunile din Orientul Mijlociu (Asia):

• Prezența românească în cadrul misiunii ISAF/Afganistan

Consiliul de Securitate al O.N.U., prin rezoluția nr.1386 a instituit misiunea ISAF – International Security Assistance Force/Forța Internațională pentru Asistență și Securitate.

Aceasta a fost constituită din militari aparținând celor 19 state, care și-au desfășurat activitatea în cadrul operațiunii FINGAL. Inițial, mandatul misiunii a fost de șase luni, fiind apoi prelungit prin Rezoluțiile Consiliului de Securitate al

O.N.U. cu nr.1413 și nr.1444 din 2002. Operația ISAF, condusă de NATO, are ca principală misiune, asigurarea securității în capitala Afganistanului, Kabul și împrejurimile acesteia.

Oferta românească de participare la ISAF - I a avut următoarea bază legală:

- 21 decembrie 2001: prin Hotărârea nr. 38, Parlamentul României a aprobat participarea României cu personal și tehnică din Ministerul Apărării Naționale la Forța Internațională pentru Asistență și Securitate din Afganistan (1 companie de vânători de munte, 1 companie N.B.C., 15 medici militari) și a împuternicit Guvernul României să stabilească forțele și mijloacele pentru misiune;

- 24-26 decembrie 2001: s-au desfășurat negocieri la Londra, privind participarea la ISAF-I, cu 1 pluton de poliție militară format din 25 militari și o aeronavă de transport C-130 Hercules, cu un echipaj de 14 militari aviatori;

- 30 ianuarie 2002: Guvernul României aprobă finanțarea pregătirii și participării țării noastre la ISAF-II cu personal și tehnică pentru perioada 15.01 – 15.07.2002;

- 20 martie 2002: Parlamentul României aprobă suplimentarea participării țării noastre la ISAF cu 10 ofițeri de stat major;

- 13 iunie 2002: Guvernul României aprobă finanțarea participării țării noastre cu personal și tehnică în cadrul ISAF, în perioada 16.07 – 31.12.2002 și pentru perioada 01.05 – 15.07.2002 a 10 ofițeri de stat major în comandamentul ISAF;

- 28 ianuarie 2002: primii militari români care au plecat în misiune în Afganistan, au fost cei din plutonul de poliție militară, comandați de locotenent-colonelul Gheorghiușă TEODORESCU și cei din echipajul aeronavei C-130 Hercules.

Transportul personalului, tehnicii și materialelor s-a executat cu aeronava C-130 B, din dotarea Forțelor Aeriene Române.

La misiunea ISAF, partea română a angajat forțe încă de la începutul misiunii (februarie 2002), constând într-o aeronavă de transport C-130 B Hercules, un pluton de poliție militară, personal de stat major și ulterior un detașament de informații militare, o echipă de control trafic aerian și militari în două echipe de reconstrucție a provinciilor (P.R.T./Provincial Reconstruction Team).

Contingentul românesc s-a aflat pe toată durata misiunii sub autoritatea națională și sub controlul operațional al Comandamentului ISAF, dislocat la Kabul.

Începând cu luna septembrie 2006 Batalionul de manevră care executa misiuni în cadrul „*Enduring Freedom*” a trecut în subordinea Regional Command South/ISAF și a fost redislocat de la KANDAHAR la QALAT.

Începând din luna octombrie 2008 în Teatrul de Operații (TO) AFGANISTAN a fost introdus EICC cu misiunea de conduce operații în sprijinul păcii sub comandă NATO, în cooperare cu celelalte forțe aparținând ISAF, în aria de responsabilitate (AOR) ordonată de comandantul Comandamentului Regional Sud (RC – SOUTH), în scopul sprijinirii guvernului afgan în procesul de menținere a securității, stabilității, extinderii autorității de guvernare și justiție, precum și de susținere a efortului de reconstrucție și dezvoltare. Efectivele EICC: 12 militari (8 ofițeri și 4 subofițeri).

Începând din luna octombrie 2008 în, TO AFGANISTAN a fost introdusă *ECHIPA OPERAȚIONALĂ DE CONSILIERE ȘI LEGĂTURĂ* (OPERATIONAL MENTOR AND LIAISON TEAM – OMLT) tip garnizoană, care va participa la îndrumarea, instruirea și consilierea militarilor din cadrul Bg. 2 I. ANA, care asigură paza garnizoanei, în cadrul operației ISAF.

• **Misiunile OMLT:**

1. Consilierea statului major de garnizoană al ANA;

2. Instruirea personalului garnizoanei ANA pe domenii specifice de activitate;

3. Executarea de operațiuni de asistență umanitară și cu focus medical în cooperare cu garnizoana ANA și garnizoana americană în aria de responsabilitate a garnizoanei ANA;

4. Evaluarea și evidența nivelului de instruire și capacității de reacție, întocmirea și transmiterea rapoartelor;

5. Realizarea legăturii între garnizoana ANA și celelalte forțe ale Coaliției;

6. Executarea de patrulare împreună cu militarii ANA pentru supervizarea acțiunilor acestora și câștigarea încrederii;

7. Consilierea militarilor ANA pe linie de operații de protecție a bazei.

Efortul ROMÂNIEI în cadrul ISAF la procesul de democratizare a Afganistanului, este recunoscut ca unul important datorită faptului ca în momentul actual în cadrul ISAF acționează 900 militari români.

• **Participarea în cadrul NTM-I (NATO Training Mission - Irak)**

Decizia de a înființa NTM-I a fost luată de șefii de stat și de guvern reuniți la Summitul NATO de la Istanbul, din 2004, ca urmare a unei solicitări a guvernului interimar irakian. Scopul misiunii este acela de a acorda asistență aliată în pregătirea de către autoritățile irakiene a forțelor de securitate irakiene.

Prin intermediul misiunii, NATO oferă pregătire, echipamente și asistență tehnică. Încă de la început (14 august 2004), România a sprijinit Misiunea NATO de Instruire a forțelor de securitate irakiene iar în momentul actual contribuție României în cadrul acestei constă în 3 ofițeri - desigur avem o contribuție mult mai importantă cu forțe în cadrul Operației IRAQI SUNSET- 409 militari, care acționează însă în baza unui Memorandum de Înțelegere între guvernul român și cel irakian.

3. Participarea ofițerilor de Stat Major la misiuni în cadrul comandamentelor NATO

Complexitatea mediului operațional actual, coroborată cu particularitățile specifice fiecărei misiuni în parte, determină comandanții Comandamentelor Multinaționale să adapteze permanent sistemul de instruire al forțelor la nevoile rezultate din experiența acumulată și specificul operației (misiunii) pe care o au de îndeplinit.

În îndeplinirea misiunii încredințate dimensiunea calitativă a resursei umane reprezintă un factor fundamental care privește, în esență, capacitatea de conducere a unui comandament. În fond, aceasta arată performanța comandamentului, care este, indiscutabil, legată de competență.

În acest sens, se poate afirma că întregul personal ce încadrează un comandament multinațional, trebuie să conștientizeze și să concretizeze faptul că este absolut necesar, ca, în primul rând să aibă pregătirea de ofițer (subofițer) de stat major, completată apoi cu cea de ofițer (subofițer) de armă.

Participarea cu ofițeri (subofițeri) de stat major a cunoscut o evoluție ascendentă, în planul încadrării posturilor și repartiției misiunilor pentru militarii români.

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

Redactor: Daniela RĂPAN
Tehnoredactor: Marioara PETRE-BĂJENARU

Hârtie: A4
Coli tipar: 4,87

Format: A5
Coli editură: 2,43

Lucrarea conține 78 pagini
Tipografia Universității Naționale de Apărare „Carol I”

CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

Șoseaua Pandurilor, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: (021) 319.56.49, Fax: (021) 319.55.93
E-mail: cssas@unap.ro, Adresă web: <http://cssas.unap.ro>